

HAIE

euskara ikasten ari garenon aldizkaria

309.

2000ko abendua
Zenb.
390 pta./ 17 libera/
2,34 euro (B.E.Z. barne)

Hiesaren izurritetik iheska

Gaurgero:
Imagine John Lennon,
hogeit urte
beranduago

Interesgunea:
Gabonak

Hamaika
trikimailu:
Juan Jose Ibarretxe

Gabon-
Kantak

Eskerrik asko

Ikasle guztioi, gure harpidetza-kanpainan HABE aldizkariari egin diozuen harreragatik.

Eskerrik asko

Euskaltegietako arduradun eta irakasle guztioi ikasleenganaino iristen laguntzeagatik.

Zuei esker

2000 harpidetza berri lortu ditu gure aldizkariak. 2000 ikasle gehiago euskararekin harremanetan.

Erronka honi erantzunez, hobetzen jarraitu nahi dugu. Orain bezala, hemendik aurrera ere, zuen lankidetza ezinbestekoa izango dugu.

Ongi etorri HABE aldizkarira!
HABE aldizkarira!
HABE aldizkarira!

ERREDAKZIOA:
Iñaki Ugalde
Ion Imanol Iturrioz
Esther Isasa
Eskarne Lopetegui
Juxto Egaña
J. F. Zinkunegi
Pello Esnal

DISEINU ETA MAKETAZIOA:
Zirrimarra (Andoain)

MARRAZKIAK:
Josetxo Sastre
Iñaki G. Erro (wentxi)
"zirrimarra"

IRARKOLA:
Sacal S.L.
VITORIA -GASTEIZ

LEGEZKO GORDAILUA
BI- 2251/81
ISSN: 0212-6788

Autonomi Elkarteko Administrazio
Orokorra
HABE
Tel. 943 02 26 00
Faxa: 943 02 26 01
e-mail: argitalpenak@habe.org
Harpidetzak: harpidetzak@habe.org

309

5 LIBURUTEGIAN

Eguberrietan irakurtzeko liburu egokiak
mailaz maila

6 GAURGERO MOTZEAN

7 HABE K ETA AEK URTEKO AKORDIOA ADOSTU DUTE

8 GAURGERO

- Hiesaren izurritetik iheska
- Zer ekarriko digu 2001. urteak?
- Imagine John Lennon

14 HAMAIIKA TRIKIMAILU

Juan Jose Ibarretxe

15 INTERESGUNEA

Gabonak

23 GABON-KANTAK

27 ELKARRIZKETA

Olentzero

30 KULTURONTZIA

- Egunkariak 10 urte
- Gabonetako ohiturak Euskal Herrian

36 DENBORAPASAK

41 IKASLEAREN KOADERN

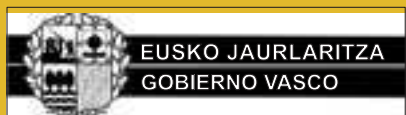
Helbide honetara bidali behar da:

HABE zaria

Vitoria-Gasteiz kalea, 3
20018 DONOSTIA

HABE

Erakunde Autonomiaduna

HABE ZARIA

Izen-deiturak:
Zein euskaltegitan ari zara ikasten?
Identifikazio Fiskalaren Kodea / Nortasun-agiria:
Kalea: Zenbakia: Telefonoa:
Herria: Posta-kodea: Probintzia:

HABE aldizkaria jaso nahi dut etxean. (Urtean 11 ale: 3.400 pezeta). Euskaltegi bateko ikasle bazara, harpidetza 1.700 pezeta.

Honela ordainduko dut:

- ☐ Errenboltsoz
- ☐ HABEren izenean luzaturiko txeki bidez
- ☐ Transferentzi bidez (kutxa 2101.0381.01.0003069002)
- ☐ Kontu korronte bidez: Bankua edo Aurrezki Kutxa:

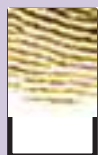
Sukurtsala: K.D.:
Zenbakia:

OHARRA: Egin daiteke harpidetza HABENET-en bidez ere: www.habe.org

Beste ezer baino lehen, eskerrak eman nahi dizkizuegu, segi idazten, mesedez!

Hementxe dituzue hil honetan jasotako idatziak, arretaz irakurri, oso galdera interesgarriak egin dizkigute-eta.

Kaixo HABE aldizkariko guztiei: Administrazioan lanean ari den ikasle bat naiz. Orain nire lanetik liberatuta nago euskaltegia joateko eta bertan erakutsi dizkidate zuen aldizkariaren diseinu eta proposamen berriak. Nire ustez ez dago Hizkuntz eskakizunetako azterketak egiten laguntzeko moduko ariketa berezirik. Pentsatu al duzue ni bezalako ikasleengan?.

Maribel, Erreterria

Zure kezka normala da, Maribel. Ikasle askok bezalaxe uste baituzu azterketa gainditzeko modu bakarra behin eta berriro azterketako ariketa-motak egitea dela. Gure ustez, ondo dago horrelakoak egitea (Aukera anitzeko galderak, cloze-testa, laburpena... etab.). Baina, bestelako jarduerak ere laguntzen dute. Dena dela, ez zaitez kezkatu, orain arte betarik izan ez badugu ere, bada gure asmoa EGA azterketarekin egiten dugun bezalaxe, Hizkuntz eskakizunetako azterketei ere tarte eskaintzea.

Jakin nahi nuke zer dagoen gaur egun nork bere kasa, etxean, euskara ikasteko. Eskerrik asko.

Josune, Deustu

Gaur egun dituzun aukerak.

- Bai noski! Euskaraz (ordenagailuzko artxiboa) Iniciación al euskara: sistema experto multimedia para el aprendizaje del euskara por ordenador. Didaktiker, 1997 Disko konpaktu 1.
- Irakaslea 1 (ordenagailuzko artxiboa) euskara ikasleko programa. Eskoriatzako irakasle eskola, teknologia berriak, disko konpaktu bat, 1996.
- Larramendi proiektua, Aurten bai fundazioa, EITB, Ulibarri euskaltegia, 1997. 33 bideo +27 CD, CD-ROM 1, 2 diskete.
- Benetan, Didaktiker, 1994. 6 kasete eta 6 diskete.
- Kaixo! Manual de conversación castellano-euskara. Garikoitz Knör de Santiago. Txertoa, 2000.
- HABE aldizkaria: zenbait alerekin CDa duelako, bakarka egiteko moduko ariketak dakartzalako eta azalpenak ere aurkituko dituzulako bertan. (IKASTIRA eta EUSKARA HOBETZEN bildumei dagozkien ariketak, esate baterako).

Kaixo,
11. urratsa 2 aldiz errepikatu duen ikasle bat naiz. Aurten berriro ere matrikulatu nahi nuen euskaltegian baina bertara joan naizenean esan didate errepikatu egin behar dudala hirugarren aldiz 11. urratsa. Ez nago ados eta jakin nahi dut ea badagoen beste irtenbiderik. Eskerrik asko.

Jokin, Sestao

Hasteko esan euskaltegiko irakasleen iritzia kontuan hartu behar duzula; beraiek ezagutzen dute zure euskara-maila eta inork baino hobeto dakite zer komeni zaizun. Bestelako kontuak dira euskaltegiak duen eskaintza edo ikasturte baterako sortzen zaizkion taldeak. Zure zoritxarrerako, askotan zure premiak eta euskaltegiak eskaini ditzakeen erantzunak ez datoz bat. Gure aholkua: galdetu beste euskaltegi batzuetan.

Epa lagunak!
Badakit berandu nabilela baina jakin nahi nuke zein den euskaltegiaren eskaintzari buruzko informazioa lortzeko modurik azkarrena. Mila esker.

Nekane, Irun

HABEren web-orrian aurkituko duzu nahi adina informazio. www.habe.org da gure helbidea. Nahi duzun hizkuntzatan (euskara, gaztelania, frantsesa eta ingelesa) sakatu eta **euskaltegiak** izeneko botoiari eman ez gero, euskaltegiaren izena, lurraldea, hiria eta euskaltegi-mota bezalako edukien araberako zaizkizu non zer dagoen. Hortik aurrera nahikoa duzu ezkerretara azalduko zaizun leihotxoan **eskaintza** izenean sakatzeko aukeratu duzun euskaltegi horrek dituen urratsak eta ordutegiak zein diren jakiteko. Egizu aproba!

Liburutekian

Eguberrietan irakurtzeko liburuak mailaz maila

Durangora joan ala ez, ez aukerarik galdu liburuak erosteko. Hona hemen gure proposamena aurtengo Gabonetarako.

1 A mailarako:

- Askorentzako ezezaguna izan daitekeelako hona gomendioa. **Josu Lartategi** idazle bizkaitarrak, **Aizkorri** argitaletxearen eskutik, liburu urraskatuak itxuratu ditu. Ikasleen tarteko hizkuntza gogoan, testu ezberdinak plaza-ratu dituzte. Euskara txukun eta egokian daudenez, hona aipamena: **HEGAN** bilduma da. 1998tik hona argitara datoz.
- Ezaguna bada ere, gogoan edukitzekoa Elkarlanek **Irakurmendis** ailean aldi-aldi ateratako testuak, mailakatuak hauek ere. Guztira 60 titulu-edo dauzkagu aukeran
- Umeentzako literatura izanda ere, eta urte nahikotxo baditu ere, hortxe dugu **Siberia treneko ipuin eta kantak** bilduma, hainbat liburuskak osatua (Jimmy Potxolo, Hiru txitoak, Antonino Apreta, Asto bat Hypodromoan...). Ereinen eskutik dator. **Bernardo Atxagaren** testuak dira, 1 A eta 1 B mailan erabiltzeko modukoak.

1 B mailarako:

- **Lartategi** berak, eta aipatu bilduman, honakoak ere eman ditu argitara:
 - Tren eroa metroan
 - Museoko hiltzailea
 - Deabruaren ipuinak
 - Tigre birtuala
 - Piztia Bilbon
- Testu moldatua ez, baina ikasleek ulertzeko modukoa, **Agota Kristofen** Koaderno Handia (Alberdania, 1997) aukera ezin hobe maila honen amaiera alderako edo.
- Maila honetarako ere testu ederra dugu **Andoni Egañaren** Zaudete gelda pixka batean, (Elkarlanean, Xaguxar bilduma, 1999).
- 1993an **Xabier Monasteriok** liburu ederra idatzi zuen: Ipuin naturalak (Elkar, Xaguxar bilduma, 22. zenbakiduna). Natura mintzagai duten lau ipuin zoragarri.
- Maila honetarako ere aproposak izan daitezke **Bernardo Atxagaren** idatzitakoak eta Elkarrek Xaguxar bilduman ateratakoak (Nikolasaren abenturak eta kalenturak, Ramuntxo detektibea...).
- Ezin aipatu barik laga maila honetarako klasikoa den Londresen nago aitona-rekin, **Joxemari Iturralde** rena, edota **Bernardo Atxagaren** Bi letter... Biak Elkarren.
- Pamiela argitaletxeak badauzka **Iturralde** rena beste batzuk: Ijitoak dauzkat etxeanedo Zikoinen kaban sartuko naiz. Umeentzako izanda ere, benetan onak.

2 mailarako:

- Jesus Mari Olaizola **"Zikilu"** ren 101 gau (Elkarlanean, 2000), liburu ederra dugu gure guztietako gaiak biltzen ditu lesaera zaharrek, pasadizoak, mitologia kontuak, botanika eta zoologia, kantu eta poemak...
- **Julen Gabiriak** Connemara gure bihotzetan (Elkarlanean, 2000, 3. argitarapena) dakarkigu. Bidaia baten maitasunezko kronika dugu. I. Igartza saria.
- **Joxemari Iturralde** renekin Euliak ez dira argazkietan azaltzen nobela dakar (Erein, 2000). Hiru emakumeren gaineko kontakizun eder honek nobela beltzaren traza hartzen du.
- **Arana, Aitor.** Ipuin-entzulea, (BBK-Euskaltzaindia, 2000). Iazko Txomin Agirre saria. Idazle arrakastatsua baidia izan da eta egunero istorio ederra sortu beharko du. Benetan polita.
- **Iturbe, Arantxa.** Ai, ama, Alberdania, 1999. Amatasunaren kontuak han-hemenka. Ondo. Gogora ekar ditzagun, bide batez, euskaltegietan iada klasikoak diren idazle berorren Ezer baino lehen eta Lehenago zen berandu.
- **Etzaniz, Xabier.** Begiak itxi eta kitto. Elkarlanean, 2000.
- Iaz salduenetako bat, **Jon Arretxeren** Ostiralak, Elkarlanean, 1999.
- **Morillo, Fernando.** Sexu egunsentia, (Elkarlanean, Branka saila, 2000). Gazteentzako, baina estilo ederra oso ona.
- Aurrekoaren antzera, **Juan Luis Zabalaren** Harri barruko bihotz-borrokak (Elkarlanean, Branka saila, 1999).

3 mailarako:

- Elkarlanean argitaletxeak aurkeztuko dituen nobedadeen artean hauek ditugu kuttun:
 - **Irigoien, Joan Mari.** Lur bat haratago. Elkarlanean, 2000.
 - **Arretxe, Jon.** Zazpi kolore. Elkarlanean, 2000. Ikasle gehienek gustuko.
 - **Elexpuru, Juan Martin.** Hamaika ipuin, Elkarlanean, 2000. Han-hemen argitaratutako zenbait testu, eta berriak diren beste batzuk. Ipuinak. Bergararra ezagututa, ona.

Gamotzea

ETXEAN BERE PASAPORTEA BERRA

Leonid Dobronógovok ez zuen uste nazioarteko politikak bere eguneroko bizitzan hainbesteko **eragina**izango zuenik. 70eko hamarkadan etxe bat erosi zuen, Errusiako Rostov eta Ukraniako Donetsk eskualdeen artean dagoen Avilo Uspenka izeneko herrian, baina inork espero ez zuen zerbait gertatu zen. Sobietar Batasuna 13 errepublikatan zatitu zen. Ordutik, Leonid gizarajoaren etxea Ukrainiaren eta Errusiaren arteko mugaren gain-gainean geratu da; egongela eta sukaldea Errusiako partean daude, baina logelak, oilategia, iturria eta komuna Ukraniakoan. Komsomolskaya Pravda egunkariak dioenez, **inoiz** gertatu izan zaio komunera joan behar izan eta soldaduek pasaportea eskatzea. Legearean arabera, muga **legez kanpo**pasatzeagatik, soldaduek Leonid atxilotu dezakete, baita ohetik baso bat ur edatera sukaldera joategatik ere.

SEMEAREN ARDURA

A skotan pentsatu izan dugun zerbait da: a zer nolako gurasoak tokatu zaizkigun! Familia auke-ratu ezin daitekeen gauza da eta, ondorioz, ezinbestean, gure familian bizitzea edo bizi beharra egokitu zaigu. Seguraski horixe bera pentsatuko du, urte gutxi barru, James Lipstronek, gurasoek sei urte zituela **neska-jantzian**eskolara bidali zuten mutikoak. Gurasoek eskolako zuzendariari deitu omen zioten semea neska-jantzian bidaliko zutela esanez. Zuzendariak zer egingo eta kontua herriko komisaldegian salatu zuen. Salaketa horren ondorioz, Ohioko Columbus hiriko Lorenzo Sanchez epaileak gurasoei haurraren ardura kentzea erabaki zuen, gurasoek burutik nahastuta omen zeudelako, eta horrek mutikoaren **sexu-garapenean**arazo asko **eragingo**zituelako.

LAPURRETA JASAN ETA, GAINERA, IRAINA

B iktimak ez zuen epaileak esandakoa sinistu ere egiten. Canadako Winnipeg hiriko Charles Rubin epaileak **babotzat hartu**zuen 46 urteko gizon bat, honek jasandako lapurreta bere erruz gertatu omen zelako. Gizona auzo arriskutsu bateko taberna batean goizaldera arte egon eta, hamabi dolar eskuan zituela kalera irten zenean, bi gizaseme hurbildu zitzaizkion. Dirua eskutik kendu eta **hanka egin**zuten. Epailearen hitzetan, dirua agerian, ordu haietan kalean ibiltzea, zoo batera haragi-xerra batekin sartu eta otsoaren ondotik igarotzea bezain arriskutsua da. Ez omen zaizkio lapurretak gustatzen, baina gutxiago gertatuko liratekeela uste du, kalean kontuz eta arduraz ibiliko bagina. Horregatik, lapurrak aske utzi ditu. Gizon erasotuak eta, gainera, irainduak, errekurtsoa jartzea erabaki du, jakina.

INFORMATIKARIEN %78K HEIDI DUTE GOGOAN

P oztasunaren Bilaketarako Estatuko Elkartek (ANFB) jakitera eman duenez, telebista-programetarako **zaletasuna**oso lotuta dago bakoitzaren **ogibidearekin**. Estatuko 30 mila pertsonarekin egindako inkestaren arabera, ikuslegoaren %89k ogibidearekin zerikusia duten programak ditu gustukoena. Poliziek (%69) Starsky eta Hutchitzultzea nahi lukete, sendagileek (%77) Marcus Welbytelesaila, kazetariak (%69) Lou Granteta kamioilariak En Ruta. Informatikariak %78k, ordea, Heidimarrazki bizidun japoniarrak dituzte nahiago. Inkesta horren ondorioetan, ordea, ez da esaten, zein adinetakoei egin zaien inkesta; izan ere aipatzen diren telebista-saioak 35 urtez azpiko gazte gutxik ezagutzen baituzte.

Ardura:kargua. Custodia, guarda
Babotzat hartu:tontotzat hartu
Eragin: causar
Eragin: Influencia
Erru: hobena. Culpa
Hanka egin:ihes egin
Inoiz: alguna vez

Irain: laidoa. Injuria
Jasan: nozitu. Sufrir
Legez kanpo:fuera de la ley, ilegal
Neska-jantzian: vestido de mujer
Ogibide:lanbidea. Profesión
Sexu-garapen:desarrollo sexual
Zaletasun:afizioa

HABEk eta AEK

HABEk eta AEK-k 2000. urterako akordioa adostu dute. Oraingo akordioa, 1995ean sinatutako hitzarmen-markoaren baitan kokatzen da eta bertan AEK-ko euskaltegiek aurtan bete beharko dituzten eginbeharrak eta jasoko dituzten dirulaguntzak zehazten dira. Jakina denez, 1995ean sinatu zuten HABEk eta AEK-k bost urtetarako hitzarmen markoa, bertan aurreikusten zen beronen garapena urtero sinatzekoak diren hitzarmenen bidez gauzatuko zela. Orain adostutakoa, beraz, hitzarmen haren eduki-baldintzak garatzen ditu.

Hitzarmen honen berrikuntzen artean, helduen euskalduntze-alfabetatzea sustatzeko konpromisoak dira aipagarrienak. Horren arabera, irakasleen prestakuntza-egitasmoak bultzatzeko zein helduen euskalduntze-alfabetatzeari begirako ikasmateriala sortzeko urratsak egingo dira, eta horretarako, abian jarritako egitasmoetan, 2000. urtea amaitu orduko lau ikastunitate presatuko dira. Halaber, bidea zabalik dago antzerako egitasmo berriak garatzeko. Beste alde batetik, lehenestekoak diren giza talde eta gizarte eremuentzako ikas-irasmateriala sortuko da, beren-beregi egindako hitzarmenei esker.

2000. urtean, AEK-ko euskaltegiak HABEren intranet sarera lotuko dira. Halaber, teknologia berrien inguruan abian diren HABEren batzordeetan esku hartuko

du: euskaltegien, irakasleen eta ikasleen arteko harreman-sarea hobetzekoa, ikasmaterialetara iristeko bidea errazteko asmoz, autoikaskuntzako batzordea eta, urrundiko ikaskuntzaz baliatuta, irakasleen etengabeko prestakuntza indartzekoa.

Hitzarmenean jorratzen den beste gai aipagarri bat euskaltegien homologazioa da. Homologazio horren irizpideak akordioan finkatzen dira, bai eta, horren ondorioz, AEK-ko euskaltegiek jaso beharreko diru kopurua ere. Hauexek dira 2000 urtean homologatuko diren AEKren euskaltegiak: Meatzaldeko AEK, Zorrotzako AEK, Tolosaldeko AEK, Urola Kostako AEK, Intxixu AEK, Arratiako AEK, Elgoibarko AEK, Etumeta AEK, Txorierriko AEK eta Uribe Butroeko AEK.

Adostutako hitzarmenean zehazten denez, 2000. urtean AEK-k, guztira, 334.718 talde orduak emango ditu Euskal Autonomi Erkidegoan dituen euskaltegi eta barnetegieta. Guzti horregatik, HABEk AEK-ri 765 milioi pezeta (4.597.743,6 euro) ordainduko dizkio.

AEK-rekin adostutakoaren bide berean, HABEk antzeko akordioak ditu Udal Euskaltegiekin, Bertan Euskaltegi Federazioarekin (euskaltegi pribatu homologatuen elkarte), IKA elkarteko euskaltegiekin eta multzo hauetatik landa dauden beste euskaltegiekin.

Hiesaren izurritetik iheska

la hogeit urte bete dira Estatu Batuetan hiesaren lehen kasuak aurkitu zirenetik. Hala ere, munduko laborategietan oraindik ez dute garbi nolako izan behar duen **txertoa** prestatzeko estrategiak.

Hiesa mende-bukaerako gizartean izurrite latza da. Garai batean **legenarrak** ekartzen zuen jarrera bera **eragin** du. Seropositiboak baztertuta izan dira, eztabaida gogorrak izan dira eta maila guztietako gogoeta etiko kaleratu dira. GIBak (Giza Imunoeskasiaren Birusak) sortutako gaixotasunak soziologia ez ezik, zientzia ere hankaz gora jarri du, noski. Nola liteke hain **izaki garatugabeak** horrenbesteko arazo sortzea?

Horretan da, bada, arazoa. Birusak ezin dira biziduntzat hartu. Izan ere, biziaren definizio guztiak **kolokanjarri** dituzte. Birusa ez da **bere kabuz ugaltzeko gai**. Horregatik, besteen zeluletan sartu eta informazio genetiko kutsatutakoarekin nahasten du. Birus berrien **hazkuntzak** zelula **suntsi** egiten du eta prozesuak berriz ere hasi behar du. Nola hil dezakegu norberaren informazio genetikoarekin bat egin duena? Birusa ez da biziduna eta, bizirik ez dagoenez, ezin da hil.

Bestalde, birusa gorputzean eraman daiteke gaixotasuna garatu gabe. Izan ere, **jarduerarik** gabe egon daiteke urteetan. Horrela kutsatutako jendeari "sero-

positiboak" deitzen zaie. **Ezaugarri** horrek gizakioi **babesteko** aukera eskaintzen digu. Aktibatze-mekanismoa ulertuz gero, birusaren "loa" **iraunkor bilakatu** ahal izango genuke. Mekanismo hori ulertzea, ordea, ez da batere erraza.

Behin kutsatuta, gure zelulen kontra jotzea beste irtenbiderik ez dago. Hain zuzen ere, orain arteko tratamendua oso medikamendu **bortitzez** egin da. Gainera, horiek **albo-ondori** larriak sortzen dituzte. Oro har, bi substantzia-mota erabili dira. Batzuek birusaren ugalketaren lehen urratsetan eta besteek aurretik urratsetan **erasotzen** dute. Adibidez, AZT konposatu ospetsua lehenengo taldekoa da.

Konposatu horiek, gainera, ez dira banaka erabiltzen. Bi taldeetako drogen nahasteek "koktel" famatuak osatzen dituzte; horixe izan da azken urteotan hiesaren aurkako tratamendu nagusia. Estrategia ez da txarra, **garaiz** harapatutako kasuetan hiesa, hilgarria baitzen, gaixotasun kroniko bihurtzea lortu duela. Baina ez du koktelak birusa gorputzetik guztiz garbitzen.

Zoritxarrez, GIB birusak 'lo-egoera^a horretan dagoenean sistema imunologikoari kalte handia egiten dio. Zehazki esanda, CD4⁺ zelulak hiltzen ditu. Izan ere, horrelako zelula gutxi izatea kutsaketaren sintoma

gero

nabarmena da. Gorputzaren **berezkobabes**-sistema **ahuldu**egiten da eta ezin dio birusaren aktibatzeari aurre egin.

Horregatik, txertoa bilatzeko bigarren estrategia sistema immunologikoa indartzeko substantzia bilatzea da. Agian halako substantziarik ez dago, baina itxaropena ezin da galdu. **Tximinoetan eraginkorra** den txertoaren aurkikuntza iragarri berri da Science aldizkari espezializatuan. Egokia bada ere, ikerketa-lan asko falta da. egiteko, txertoa jadanik kutsatuta dau-den gaixoentzat baita bakarrik.

Afrikako oihuak

Afrikako datuak beldurgarriak dira. 2000. urtearen hasieran 24 milioi afrikarrek zeramaten birusa. Egunero 6.000 lagun hiltzen dira hiesak jota eta beste 11.000 kutsatu egiten dira. Izurrite **erraldoi**ada. Hala ere, herri garatuetara **hedatutak**ogaixotasuna da. **Eskerrak!** Horrek esan nahi du gaixotasuna etengabe ikertzen dela. Oraingo, gaixotasunaren jatorria bilatu da eta botikak garatu dira.

Arazo etikoari ere aurre egin behar diogu. Afrikako herriek botika horiek behar dituzte, orain eta merke. Hiesaren kasua bertan **hainnabarmena da, ezen** Bill Clintonek berak medikamentu generikoak saltzeko baimena eman baitzuen maiatzean agindu exekutibo baten bidez. Farmazia-enpresa handienetako bostek tratamendu merkea eskuratzeko konpromisoa hartu zuten. Ez da gutxi. Gaixoarentzat eguneroko kostua 17 dolarretik 2 dolarrera **murritzeko**aukera da.

Hala ere, eztabaida bizia dago, industriak patente-ek ematen dizkion eskubideak galtzen dituelako.

Hiesarekin halakorik onartzen bada, beste botikekin ere berdin gertatuko den beldur dira. Aurrekari arris-kutsua da. Baina Afrikatik datorren oihua bortitza eta garbia da. Hiesaz gain, beste gaixotasun asko pairatzen dituzte. Ezin dute herri garatuen diruzaletasuna-ren mende egon.

Ahuldu:makaldu. Debilitar
Albo-ondorio:consecuencia lateral
Aurkikuntza:descubrimiento
Babestu: proteger
Bere kabuz:bere kasa. Por su cuenta
Berezko: natural
Bilakatu:bihurtu. Convertir
Bortitz: indartsua. Fuerte
Eragin: causar
Eraginkor: eficaz
Erasotu:erasan. Atacar
Erraldoi:gaitza. Enorme

Eskerrak!: ¡Menos mal!
Ezaugarri: berezitasuna. Característica
Gai:gauza. Capaz
Garaiz:a tiempo
Hain...da ezen...:es tan... que...
Hazkuntza: crecimiento
Hedatu: zabaldu. Extender
Hies: sida
Iraunkor:duradero
Izaki garatugabea: un ser no desa-rrollado

Izurrite: epidemia
Jarduera:actividad
Kolokan jarri:cuestionar
Legenar:lepra
Murritzu: gutxitu. Disminuir
Suntsitu: desegin. Destruir
Txerto: vacuna
Tximino: tximua. Mono
Ugaldu: reproducirse

Zer ekarriko digu 2001 urteak?

Urtarrila

Tirabirak eta buruko min asko ekarriko dizkigu urte berriak, familian eta **beharrean** Laneko bilera asko egin beharko dira, Gabonak pasa ondoren, gauzak bere onera ekartzeko. Baina, bilera horietan ez dugu irudimen eta **etorri** handirik izango. Hobe izango dugu proiektu berri batzuei **ekitea**, gure nahiak ase eta laneko egoera hobetu nahi baditugu. Aukera aproposa izango dugu benetan zer nahi dugun argitzeko.

Otsaila

Oso une egokia izango da talde-lanean aritzeko eta harreman publikoak lantzeko. Gizarteak arazoak konpontzeko eskatuko digu; beraz, ahaleginak egin beharko ditugu behartsuenei bihotza ireki eta laguntzen. Amodioak bero eta **gartsuak** izango dira, baina diru-premiei aurre egiteko, sormena gehiago landu beharko dugu.

Martxoa

Eztabaida gogorrak izango dira kontserbadoreen eta aurrerakoien artean, bere **ziliborrari** bakarrik begira bizi direnen eta bihotz zabalez besteren alde aritzen direnen artean. Gogorkeria ez da irtenbidea, **ez eta hurrik eman ere**. Aginterako nahikeria izugarria izango da, bai pertsonen bai nazioen artean. Osasuna zaintzeko une aproposa izango da, baita gure maitasuna eta **errukia** areagotzeko ere.

Apirila

Udaberriak gure **ekimena** eta jakin-mina areagotzea ekarriko digu, Lanean elkarren arteko lehia gogortu egingo da, bidaia motxak ugaritu egingo dira, eta kulturaren inguruko ekintzak ere bai. Moda, glamourra eta nork bere itxura lantzeak garrantzi handikoa izango da. Negozioetan eta lege-gorabeheretan pazientzia probatzeko aukera ezin hobea izango dugu. Artea gehiago babes-tu dute eta artistek laguntza handia jasoko. Urruti bizi diren familiartekoen edo lagunen berriak jasoko ditugu.

Maiatza

Garai ona izango da gure diru-kontuak aztertzeko, zuloak betetzeko, inbertsio berriak egiteko edo gure produktibitatea eta irabaziak areagotzeko. Kontratu berri-

ren bat sinatzeko aukera baldin baduzu, etzazu, inolaz ere, hori alferrik galdu. Baina adi eta **zuhur jokat**u behar duzu, proiektu eta asmo berriak isilik gordeta, gauzak ondo lotzen ez dituzun bitartean. Oso egokiera ona izango dugu lagunekin harremanak estutzeko, talde-lanean besteren alde zerbait gauzatzeko, ibilaldiren bat egiteko eta zerbait ikasten hasteko.

Ekaina

Kontuz ibili beharko dugu gezur eta **gaizki-ulertuekin**. Nahasmendu-giroa sortuko da inguruan, **saldukeriaren** bat ere bai. Ez da komeni kontratuak sinatzea eta erabaki garrantzitsuak hartzea. Senide edo auzoekin gauzak nahas daitezke eta harremanak **mikaztu**. Ez bidaiarik egin, beharrezkoa ez baduzu. Dena dela, irabaziak biderkatu egingo zaizkigu.

Uztaila

Oso hilabete aproposa izango da gure kuttunekin gozatzeko, okerrak zuzentzeko, eta, gauza guztien gainetik, ondo bizitzeko. Zori ona izango dugu geure etxean eta familian. Sentipen txar eta obsesioen menpetik libratuko egingo gara. Dena dela, kontuz ibili behar dugu geure eta besteren esanekin, aise **sumintzen** baikara. Ikasketak egiteko hilabete egokia.

Abuztua

Asko gozatzeko aukera izango dugu, pakea etxean eta gozamina mendian, opor- giro ederrean. Hala ere, lanera joan behar dutenek erne ibili beharko dute, lan-kideen **azpikeria** edo **alukeriaren** bat jasan nahi ez badute behintzat. Gerta daiteke ezbeharrak edo atzerapenen bat bidaietan.

Iraila

Astroek gozamenak bukatu egin direla adieraziko digute. Lanera itzuli behar da, etxeko lanak egin behar dira eta lan-hitzarmen berriak sinatu, akordio sentimentalak ere bai. Gerta daiteke bikote askok ezkontzeko erabakia hartzea. Ikastaro berriaren atarian gure seme-alaben ardura handiagotu egingo zaigu. Lagunen aholkuei jaramon eginez, ekintza intelektual eta ikasketa berriei ekingo diegu. Era berean, **abaguneez** in hobea izango dugu behartsuen alde ari den talderen batean parte hartzeko.

Zein zodiakoko zeinutakoak dira izarrak?

Urria

Udazkenean **adore** handiz sartu bagara ere, nagikeriaren eragina eta denboraldi mikatzak jasan beharko ditugu. Aurrera egiteko gogoa eta borondatea indartsuagoak izango dira, utzikeria baino.

Horregatik berehala hasiko gara lanean.

Munduari begira, elkarren arteko komunikazio-premia gainditu beharreko lehen helburu bihurtuko da, baina gobernuen arteko harremanak zaildu egingo dira bigarren hama-bostaldian sartu aurretik. Bizimoduari dagokionez, geure lekua aurkitu beharko dugu gizartean.

Azaroa

Diru-kontuek garrantzi handia izango dute. Uste ez dugula, abagune politak izango ditugu ekonomian. Baina, hori bai, kontuz azpiko iruzurrekin. Aseguroak, zergak, **mailegu**akinbertsioak eta abar tentuz aztertu behar dira. Zenbaitek atzerrira

joan beste erremediorik ez du izango edo ethez aldatu.

Abendua

Oso hilabete ona izango da beste kulturak ezagutzeko edo atzerrian negozioak egiteko. Zeure lanetan hain **murgildu**tabizi zara, familiaren ardura ia alde batera lagako duzula. Gogoan izan, maitasuna eta lana elkarrekin oso lotuta daudela. Gerta

dakizuke amodio-konturen bat edo sona handiko norbaitekin edukitzea.

Abagune: aukera. Ocasión

Adore: bihotza. Animo

Alukeria: mala pasada, cabronada

Azpikeria: trampa, zorrería

Behar: lana

Ekimen: iniciativa

Ekin: heldu. Empezar

Erruki: compasión.

Etorri: ekarria. Inspiración

Ez eta hurrik eman ere: ni de lejos, ni pensarlo

Gaizki-ulertu: malentendido

Gartsu: suharra. Ardiente

Mailegu: préstamo

Mikaztu: mingostu. Amargar

Murgildu: barneratu. Sumergir

Saldukeria: traición

Sumindu: haserretu, sutan jarri

Zilbor: zila. Ombligo

Zuhur jokatu: actuar con prudencia

Zeure intuizioa probatu nahi dugu. Pista bat jarri dizkizugu, ea asmatzen duzuen ondoko pertsonaia hauek zein Zodiakoko zeinutak diren. Agian ustekaberen bat edo beste izango duzu, tu. Edonola ere, zalantzarik baduzu, irakur ezazu HO POA, 39. orrialdean.

Isabella Rossellini

Antzezlea, modeloa, eta gaur egun kosmetika-etxe bateko goi-exekutiboa. Isabella Rossellini denetik egiteko gai da eta egin ere gauza asko egin du ez baita geldirik egoteko jaioa. Baina, sarritan aldaketak egin behar ditu, aspertu egiten delako beti gauza berak eginez. Astrologoek emakume horren zein **atxikitzen** dizkioten akatsen artean **aldakorra**, ezinegona eta aulki **bikoitzekoa** auzatea.

Richar Gere

Pretty Woman filmean antzezten duen pertsonaiaren antzera, gauzak **hausnartzen** ditu, eta oso metodikoa, kritikoa eta zorrotza da. Gustukoa du bere lana, eta hagitz saiatzen da dituen onenak emateko beharrekoak txukun egiten. Hitz batean, arrunt perfektionista da.

Madonna

Antzezle eta abeslari ona da, munduko ezaguna, baina, batez ere, izar handi txalo eta arraskataz asko gozatzen duen pertsonaia. Zein **distiratsuenetako**a, baina, ia-ia astro gutxiesten erregearen mailakoa, eguzkiaren gizona. Suharra, bero-beroa eta bihotz handia du. **Gehiekeriatarako** joera du eta bigunkerietan bizitzea asko maite du. Lehoi-meak bezala babesten ditu bere seme-alabak.

Paul Newman

Bere 75 urteetan **berekoi** eta independentea azaldu da beti. Edonola ere, idealista eta bihotz onekoa ere bada, lan asko egiten du su eta baztertuen alde. Horren adibide dira haren izena daramaten askotako saltsak. Ez da gizon arrunt edo konbentzionala, originala eta berezia baizik. Adibide, lasterketa-auto **grina** ezaguna.

Aldakor: variable

Atxiki: egotzi. Asignar

Berekoi: egoista

Bikoitz: doble

Distiratsu: brillante

Gehiekeria: abuso

Grina: pasión

Hausnartu: gogoetatu. Reflexionar

Suhar: gartsua. Ardiente

Imagine John Lennon

Cal

John Lennon britaniar **peto-peto**az baina New York izugarri maite zuen eta New Yorkeko kaleetan dabilen askatasun-haizea zuen gogokoan. Hil aurretik nazionalitate estatubatuarra **eskatze-kotan omenzagoen**. Baina, ez zuen Inglaterrako erregina hasarretzeko astirik izan.

Urtero-urtero, abenduaren 8an, Dakota Buildingizeneko apartamentuen sarrera nagusia lorez, argazkiz eta eskutitzez beteta egoten da. John Lennon eta Yoko Ono bertan bizi ziren. Beatles-eko **kiderik** ospetsuena eraikuntza **erraldoi** haren atarian hil zuten, Yoko Onorekin batera limusina sartzen ari zela. Mark Chapman-ek lau tiro bota zizkion.

Hilketaren ondorioz, Dakota Buildingeraikin ezaguna da New Yorken. Apartamentuen aurrekaldean dagoen Central Parkparkean ere John Lennon izena bizirik dago. "Imagine all the people living life in peace... John Lennon" dioen kartela irakurri daiteke parkeko harri handi batean.

New Yorktarrentzat eta estatubatuarrentzat orokorrean John Lennon terapia moduko bat zen. 1963an Kennedy presidentea hilez geroztik, estatu batuar askoren artean, gazteen artean bereziki, **noraeza** zen nagusi. Kennedy galdu eta gero heroi baten beharra zuten, beraiek bezala arazo ugari zituen heroia eta John Lennon aurkitu zuten. Vietnamen gerra zegoen bitartean Lennonek bakeaz hitz egiten zien. Baina Kennedyrekin gertatu bezala Lennon hil egin zuten. Bi heroi hain denbora gutxian galtzea oso mingarria izan zen estatubatuarrentzat.

Mark Chapman-ek, Lennonen hiltzaileak, 20 urteko gartzelaldia beteko du aurten eta New Yorkeko legeen arabera aske geratzeko eskubidea du. Baina ez du lortu. Gainera, Chapman-ek urteak daramatza bakarrik giltzaperatuta, inguruan dituen presoek hil egingo duten beldurrez. Eta **behin-behineko** askatasuna ere ukatu izan diote. Yoko Onok berak ez askatzeko eskaria eginez eskutitza bidali zion New Yorkeko justizia departamentuari.

Yoko Onok New Yorken bizitzen jarraitzen du. John Lennonekin zegoenean, Beatles-eko kidearen ospea bere alde erabiltzea **leporatzen** zioten, eta nahiz eta hogeitau urte igaro, uste horrek bere horretan jarraitzen du. Zergatik? Hona hemen adibide batzuk: batetik, joan den urrian Lennoni eskainitako erakusketa handia ireki zuten Cleveland-en, Rock eta Pop musikaren izarren museoan. John Lennonen argazki, abesti eta objektuekin batera Yoko Onoren eskultura batzuk ere jarri dituzte. Bestetik, Times Square-en ireki berri duten Madame Tussaudmuseoan, **argizarizko** pertsonaia famatuen kopiak biltzen dituen museoan Yoko Onoren irudia jarri dute newyorktar ezagunenen irudien alboan. Baina ez dago New York hainbeste maite zuen Lennonen irudirik.

Egun 30 urte dituztenek ez dute ondo gogoratzen John Lennon nor zer. Baina, Rolling Stonealdizkari ezagunak, hemen Estatu Batuetan askorentzat "musikaren biblia" den aldizkariak, urtero **egitendio** Lennoni **aipu**. Aurten hilketaren hogeigarren urteurrena dela eta, John Lennon hil zuten egunean non zeuden eta albistea jaso bezain laster zer pentsatu zuten galdetu die Rolling Stonealdizkariak 34 artistei: Sting, Sinead O'Connor eta Lenny Kravitz bezalako artista eza-gunei, besteak beste. Denek antzeko erantzuna eman dute: John Lennonik gabeko munduan bizitzerik ez zegoela uste zuten. Odol asko galdu arren, Lennon ez zela galduko pentsatu zuten. Jakina, pentsakera baino nahia zen.

Egungo gazteentzat gurasoen **belaunaldi-kopert**sonaia da John Lennon, Kennedyren modukoa, egun zentzurik ez duena. Estatubatuarrek ez dute bakearen beharraz hitz egiten eta heroiak ez dira luzarorako izaten, musika-munduan urte batetik bestera aldatzen diren heroiak kontsumitzen dira. Bizirik balego, 60 urte beteko lituzke aurten John Lennonek eta ilea zurituta, bosgarren abenidatik barrena ibiliko litzateke, hogeitau urtetan aldatu ez den gauza bakarra New York-eko haizea dela esanez.

Aipu egin: mencionar

Argizari: ezkoa. Cera

Behin-behineko: provisional

Belaunaldi: generación

Erraldoi: gaitza, oso handia. Enorme

Eskatzekotan omen zagoen: eskatzeko asmoa omen zuen

Kide: partaidea. Miembro

Leporatu: egotzi. Imputar

Noraez: falta de rumbo

Peto-peto: erabatekoa. Completo, perfecto

20 urte John Lennon hil zutela

Berriro John Lennon, 1940ko abenduaren 8an New Yorken tiroz hil zutenean. "Double Fantasy" album ederra argitaratu berria zuen, hiru astetan sortutako azken lana. Hamaika egoera **korapilotsu** eta zail **gainditu** ondoren, ilusio handiz musika-arro berri bati hasiera emana zion orduantxe. Goi-mailako musikaria eta lider handia izan zen The Beatles-en sortzailea, gizartean oso konprometituta bizi izan zena.

Ingalaterrako Liverpooletan jaio zen. Aita **merkataria** zen, eta askotan ez zen etxean azaldu ere egiten. John-ek lau urte besterik ez zituela, gurasoak apartatu egin ziren, eta hain maitea zuen izeba Mimiren etxera joan zen bizitzera. Hamazortzi urte zituela hilko zitzaion ama, guztiz **mingarria** gertatu zitzaion heriotze hura.

John Lennon **bihurria** omen zen txikitan eta bromazalea. Arte-alorrean dohain handia zuen, batez ere musikan. Hamasei urte zituela musika-talde bat antolatu zuen, "Quarry Man" ikastetxean jotzeko. Paul McCartney-ri taldean parte hartzeko eskatu zion, eta honek George Harrison ekarri zuen berarekin. "That will be the day" izan zen grabatu zuten lehen diskoa.

Nolabaiteko ikaslea izaki, **nonbait**, eta ikastetxeko zuzendariak Arte Unibertsitatara joateko gomendatu zion. Han Cinthia Powell ezagutu zuen, gero emaztea izango zuena.

Garai hartan sortu zen Beatles taldea. Izena John-ek berak asmatu omen zuen. Lehen agerraldi handia "Love me Me Do" abestiarekin egin zuten, eta handik bi egunera munduko rankinean 17. postura iritsi ziren.

Rankineko 1. lekua, berriz, "Please please me" abestiarekin lortu zuten. Hori John Lennonek berak egina zen.

1962ko abuztuan

Cinthy Powell-ekin ezkondu zen. Seme bat ere izan zuten. Emazteak zioenez, senarra oso **zakarra** zen, komeni ez zitzaion modukoa, baina, aldi berean, **hagitz** maitagarria. Beatles taldeak sona handia lortu zuen, eta John etxetik kanpo asko ibiltzen zen. Emaztea, berriz, John emaztearengandik banandu zen. Onorekin ezkondu.

1970ean Beatles taldea putzatu zuen. Orduan John-ek lehen disko propioa kaleratu zuen. Disko horretan nahi izan zion munduarekin bakearen mezua.

Rock-kontzertuetan Yoko Onorekin batera agertu eta ume atzeratuen aldeko **Gogoangarria** izan zen. 1980ean burutu zuten kontzertua. Egun hartako bazi guztiak ere pobreentzako izan ziren.

Anaitasuna eta maitasuna izan ziren gaiak. Mundu guztiak erabat **hunkitu** tageratu omen zen. Vietnamgo gerra-garaia zen.

1973an John eta Yoko Ono, gorabeherak eta elkarrekin ezin konponduagatik apartatu egin ziren. Egoea horrek 14 hilabete iraun zuen. John Los Angelesera joan zen. Han **edale porrokatu** eta parrandero gaitz bihurtu zen. Baina, Yoko Ono ezinbestekoa baitzuen, harengana itzuli zen. Seme bat izan zuten, eta, kontzertuak

alde batera utzita, bost urte luze pasa zituen Sean semetxoari erabat emana. Dena dela, musika ez zuen baztertu. Garai hartan egin zituen "Double Fantasy"ren abesti guztiak.

Handik gutxira hil zuten. John joan zen, haren abestiak, ordea, betiko **itsatsita** geratu gizakiaren bihotzean.

Bihurri:travieso
Edale porrokatu:zurruteroa. Bebedor empedernido
Gainditu:garaitu. Superar
Gogoangarri:memorable
Hagitz:arrunt, oso
Hunkitu:conmocionar
Itsatsi:pegar, adherir

Merkatari:comerciante
Korapilotsu:enrevesado
Mezu:mensaje
Mingarri:doloroso
Nolabaiteko:regular
Nonbait:itxura denez. Al parecer
Zakar:aspero, rudo

Hamaika triki

Hizkuntza bat ikasten ari garenean normala da hainbatetan arazotxoak aurkitzea: hitz bat nola esaten den ez jakitea, ondokoek ulertzen ez duten zerbait esatea, hitz egiten digunari ondo ez ulertzea, desanimatzea.... Eta hori bezain normala izaten da arazotxo horiei buelta ematea; hori, ordea, ez dugu denok modu berean egiten: nor bere estrategiak izaten baititu. Atal honetara gonbidatu bat ekarriko dugu, bereak azal ditzan.

an Jose Ibarretxe

1.- Hizketan ari zarela, zer egiten duzu esan nahi duzun hitza ezagutzen edo gogoratzen ez duzunean?
Antzeko beste hitz bat bilatzen saiatzen naiz.

2.- Eta... esan nahi duzun hori oso korapilatsua iruditzen zaizunean?
Ideia bera modu sinpleago batean esaten saiatzen naiz, menperatzen ditudan egiturak erabiliz.

3.- Zer egiten duzu esan berri duzuna ulertu ez dutela konturatzen zarenean?
Beste modu batera esaten saiatzen naiz.

4.- Eta... zurekin hizketan ari den pertsona bati ulertzen ez diozunean?
Berriro esateko eskatzen diot.

5.- Telebista, irratia... entzuten ari zarela, ezer egiten duzu entzuten duzun hori hobeto ulertzeko?
Gaiari buruz zer dakidan pentsatzen dut aurrena.

6.- Hitzetara etorritz... ezer egiten duzu hitz berriak ikasteko? Zer?
Hitz berriak, ezagutzen ditudan beste batzuekin lotzen saiatzen naiz.

7.- Eta... nahasten dituzun bi hitz bereizteko (sartu-atera, piztu-itzali, gelditu-gidatu, galdetu-galdu, esate baterako) zer trikimailu erabiltzen duzu?
Esaldiak egiten ditut.

8.- Euskaraz zerbait irakurri behar duzunean, ezer egiten duzu irakurtzen hasi aurretik? Zer?
Testuak eskaintzen dizkidan pistak, hots, argazkiak, irudiak, tituluak..., erabiltzen ditut gaia zein den atzemateko.

9.- Zerbait irakurtzen duzunean, zer egiten duzu ezagutzen ez duzun hitz bat topatzen duzunean?
Esaldi osoa eta ondoko esaldiak irakurtzen ditut kontestua-
ren laguntzaz, esanahia asmatzeko.

10.- Zer egiten duzu gogoan gelditzen ez zaizun edo nahasten duzun egitura gramatikalki bat ikasteko?
Erabiltzen saiatzen naiz.

11.- Nola jokatzeko duzu zerbait idatzi behar duzunean?
Zer idatziko dudan pentsatzen dut aurrena.

12.- Eta... zer egiten duzu euskara ikastea oso zaila dela iruditzen zaizun egun horietan?
Zenbat ikasi dudan gogoratzeko diot neure buruari.

INTERESGUNE

Mende bat eta mende bi.

Mende putxura erori.

Erori bada erori,

mende berria ageri.

CARBONAK

Beti dago tabernaz taberna ibiltzea, edota diskoteka, dantza eta jai-giroa eskaintzen dituzten aretoetara joatea. Baina betikoa egitea gogoko ez baldin baduzue, gau horretako jendetza **jasangaitza**egiten bazaizue, edota, gaueko benetako profesionala izanik, parrandero **amorratua**, alegia, mordoilo gau horiek gorrotagarri bazaizkizue, badira beste aukera batzuk. Ikusi bestela:

Bapoafaldueta gero oheratzea ez da batere gomen-dagarria izaten. Telebista aurrean jartzea berriz, **deprimen**tesamarra gertatu ohi da, gau horietako eskaintza benetan gogaikagarria izaten delako -iritzi honen aurkakorik egongo da agian, baina ezezkoan nago-. Beraz, eguraldiak laguntzen baldin badu behintzat, jantzi mendiko uniformea, bete motxila txanpan edota ur botilez (biak baldin badira hobeto) eta hartu mendi tontorren bateko bidea. Ez zarete bakar-rak izango, bidean lagun piloa elkartuko zaretelako eta urte berria agurtzeko modu ezin hobea izan ohi da, izerdiz blai, eta gazte eta sasoitsu mantentzeko probetxuzko zerbait egin duzuen ziurtasunarekin. Agujetak dituzela? Lasai! Urte osoa duzue eta, **errekuperatu**eta berriro tabernaz taberna ibiltzeko. Edota telebista aurrean orduak emateko.

diote, bidaiariak datozela ohartarazteko. Jateko ez dute luxuzko gauza handirik eskaintzen -kus-kusa, tallina, arrautza tortila eta antzekoak- baina 2.000 metroren gainetik afaldu, kantuan egin eta izar **dizdiratsuen**azpian lo egiteko aukera, paregabea da eta are gehiago, urte berriari ongie-torria ematen ari zarela jakiteak.

Familiarekin ospatu beharrean, lagunak bildu zaitezketeta eta betiko menua egokitu ordez, jaki berriak landu: Estatu Batuetan, adibidez, **indioilarrap**restatu ohi dute, kilotako pieza handia oso-osorik labean sartu eta zeremonia handia antolatzen dute haren inguruan; Britainia Handian, **pastel-zaleak**dira, Ez, ordea, bizkotxo, hojaldre eta antzerako pastel goxoen zaleak, baizik eta haragi, patata edota **baraz-kiekin**egiten diren enpanadazaleak. Patata, angila eta

Dirua gastatzeko erreparorik ez baduzue, gero eta gehi-go dira, urte zahar gauerako plan bereziak eskaintzen dituzten hiri edota leku bereziak. New York, Paris, Londres, Erroma... guztiak dira hiri handi eta **nortasun**handikoak eta festa giroa nagusi izan ohi da, kalean **zeintaberna** eta areto itxietan. Dena den, plan berezia egin nahi duenarentzat, **hona hemen**bat: Marokoko Atlas mendietatik mendi martxa. Maroko ez dago hain urruti, ez da batere garestia eta mila kilometrotara egonik, mundu zeharo ezberdina eskaintzen digu: hizkuntza, kultura, ohiturak eta erlijioa berak ez dute gurearekin zerikusirik, beraz, Maroko deskubrimentu-herrialdea bilaka daiteke: Atlas mendietako buelta benetan ederra da, hango herrisketara oinez bakarrik irit-si daitekeelako. Bidaiariari egiten dioten ongi-etorria benetan **sinestezin**ada, mendi **magale**angora zoazela, ikusi egiten baitzaituzte eta bailara osoan zehar, elkarri deitzen

gurinarekinegindako mila plater prestatzen dituzte Alemania eta Iparraldeko herrialdeetan. Hauetaz gain, jate-txe txinoetara joan barik, bada etxean ekialdeko jakia prestatzerik, edota mexikarra...

Beraz, aukera zabala da eta egun askotako dibertsioa eskaini dezake: aste batzuk aurretik, menua erabaki deza-kezue -edariak ere halakoa behar du izan, berezia, platerren parekoa-, etxe handi bat lortu edo, **sikiera**, sukalde handi bat eskuratu -alkilerrean dagoen **mendi etxe**bat har deza-kezue bi egunetarako eta horrela, nahiz eta bapo jan eta edan, gero ez dago kotxea hartu beharrik-.

Lanak banatzea garrantzitsua da: arratsaldean sukaldean aritu behar dutenek (ardo botila eta mokadu goxoak ezin dira falta, baina, kontuz... afal aurretik mozkortzea arazo bihur daitekeelako), gero ez dute harrikorik egingo.

GUNEAK

Afaria benetan dibertigarria izango da, plater bakoitzaren nondik norakoak xelebreak izan daitezkeelako.

Koadrilako "arraroak" kontutan hartu badaezpada eta zerbait tradizionalagoa ere prest ezer jaten ez dakien jende gehie

Izan ere, zuek zer nolakoak z**dastatzeko** prest zaudete ala, oh Jatetxe ezbedinak abentura ala t zue? Konta, konta...

Nori zer oparitu?

Gabonak eta opariak, elkarri emanda etorri ohi dira. Eta erreg jasotzerakoan sentitzen dugun p rra, erosterakoan benetako tortu bilakatzen da; zer erosiko diot? c egunotan geure buruari behin eta berriz egiten diogun galdera.

Artesania azokak lagun handiak izaten dira, baina horrek ez du esan nahi arazoa konpontzen dutenik, ez eta gutxiagorik ere. Ondorengoak, **iradokizunak** bair baina, tira, agian lagunduko dizu

Aitari: Kantzontzilo modern batzuk, tanga bada hobe. Sekula **irairudituko** zaio baina tartetxoren bat hartu du probatzeko. Ez gabon gauean, noski, baina intimitatean, bai.

Amari: Etxeko lanak **eramangarriago** egiten dizkioten plantxa, aspiragailua, mikroondasa eta antzerakoak oparitzen zaizkie. Hori ama **iraintze**ada! Urteetako lana eta ardura ordainduko dionik ez dagoen arren, asteburua kapritxozko hotelean pozik pasako duela egon ziur. Garestita dela? Talasoterapia sesioa ere erakargarria izan daiteke, edota masaje goxo bat, bere burua gustagarriago bihurtzeko saioaren bat, setazko azpiko gona edo enkajezko barruko arropa ederra. Agian, sekula ez luke erosiko baina eskertuko du. Emakume bat da eta ez etxeko tresna bat!

Lagunari: Eguneroko monotonía apurtu behar da. Beraz, originala eta **dibertigarria** behar du izan. Strep-tease montaia bat prestatu dezakezu: pelikula porno bat eskuratu, eta zure fantasia sexualak gauzatzeko ahalegin guztiak egin.

Sexua baino zerbait finagoa nahi duzula? Ordaindu iezaiozu kapritxozko afaria jatetxe entzutetsu batean.

Euskal Herrian aukerak ez zaizkizu faltako.

Ispiritalagoak zaretela? Horren modan dauden monasterio edo antzeko hatera joan zaitezke, gregorianoa entzaizue.

ei: Hauekin ez duzu arazorik izango. a zuk ez jakin zer erosi, dagoeneko ondo dakitelako zer nahi duten. ragartzen duen guztia desio dute, edo iak behintzat. Zure lana beraz, zirri-zerrenda hartu eta erabakitzea izan-ikizu: sexu-banaketarik ez bultzatu, olentoak ekidin, irakurtzeko zaletasundu eta areagotu...

i bestela: Hor daude betiko liburuak, eak, poltso, perfume eta leporako iak, etxerako zapatilak, bonboi kaxak, tzekeo pipak, alkandorak, pixamak, odoizko **barruko erropazein** baino n praktikoagoak, ordulariak, jertse- t, euritako guardasolak, betaurreko- entzat fundak, kirola egiteko zapati- lak, mendirako materiala, burua iapatzeko gorra, txapel eta estalki linak, eskularruak, kolorezko kaxak, lepokoak... Beraz, zure eskuan dago, do orijinalitatea, agian ez duzu bete- uko, baina zutaz beti oroituko dira.

Egon ziur.

Amorratua: erabatekoa, handia... Gran

Bapo afaldu: lodi afaldu. Cenar opiparamente

Barazki: ortuaria, berdura

Barruko arropa: azpiko arropa. Ropa interior

Dastatu: probatu

Deabrukeria: espantukeria. Gran diablura

Deprimente: etsigarria

Dibertigarria: pozemalea, jostaria

Dizdiratsu: argitsua. Brillante

Eramangarri: eramateko modukoa. Llevadero/a. Aurkakoa: eramangaitza

Errekuperatu: (zuen) onera etorri

Gurin: urina, koipea. Grasa

Hona hemen: he aquí

Indioilarra: pavo

Iradokizun: aholkua, gomendioa. Recomendación

Iraindu: insultar

Jasangaitz: eramaten gaitza. Insoportable

Magal: hegala. Falda

Mendi etxe: landa etxe. Casa de campo

Nortasun: izaera. Carácter

Osatu: sendatu

Ospatu beharrean: ospatu ordez. En lugar de celebrar

Pastelzaleak: aficionados/as al pastel

Sikiera: bederen. Al menos

Sinestezin: ezin sinistuzkoa. Increíble

Zein: eta

INTER

Europa politikoa, Nire lehen atlasa: Euska Herriak mundura. KLAUDIO HARLUXET FUNDAZIOA, 1998.
© Elhuyar/Elkarlanean.

Eguberri on!

Ohitura hauek Europako zein herrialdekoak dira? (uzenketak, 39 orrialdean)

1.- Gabon gauean Panetton izeneko pastel milanese goxoa jaten dute.

Italia.....

2.- Gaelikoz hitz egiten duten irla honetan, Gabon gauean etxeko kandelak eta ate ondoan ogia eta esnea ipintzen dituzte. Kalikantzerietan itxi gabe uzten dute abegikortasunaren seinale.

.....

3.- Herbehereetako herrialde honetara Nikolas deuna opariz gairatzen azaroan iristen da. Bere laguntzaileak Black Peter du izena eta erakargarriak jantziak ditu soinean.

Abenduaren bostean Santa Klaus bezpera ospatzen dute eta elkarri opariak egiten dizkiote, Eguberriak badatozela iragarritz.

.....

4.- Mediterraneo eta Adriatiko itsasoek bustitzen duten herrialde honetan Gabonetako hamabi egunetan iratxo bihurri bat lurretik etortzen da. Kalikantzerietan diote ohitura honi. Gabon gauean gurea opso -ogia eta kourambiethes jaten dute.

.....

5.- Alemaniarekin muga egiten duen lurralde eskandinabiarraren herrialde honetan opil goxoak jaten dituzte Eguberrietan. Opil hauek izoztutako kizkorak dituzte gainean.

.....

6.- Mumming ohitura oso errotua dago britaniar irla handian: Mumming izeneko pertsonaiek maskarak jarri eta Eguberrietako antzezlanak antzezten dituzte herri eta hirietan.

Lurralde honetako opari-banaketak Christmas izena. Berak ekarritako opariak Gabon gauean ez, baizik eta Eguberri ilunabak jitzen dira.

.....

7.- Itsaso Beltzak busti eta Danubio ibaitik hegoaldera geratzen den herrialde honetan Gabon gaueko afariak badu ezaugarri aipagarria. Gau horretarako haragirik gabeko hamabi plater prestatzen dituzte. Hilabete bakoitzeko plater bat. Plater horiek bakoitzak berea izena.

.....

8.- Herrialde honetara zakua bete opari Përe Noël eta hegoaldeko Olentzero etortzen dira. Haurtxoek Gabon gauean zapatak uzten dituzte sutondoan hurrengo egunean opariz betea jasoko dituzten esperantzarekin.

.....

9.- Baltiko itsasoaren ekialdean dagoen lurralde eskandinabiarraren herrialde honetan bota eta elurretako lerari lotuta etxera ekartzen dituzte apaintzeko inguruan txori jana uzten dute, eta Gabon gaueko afaldarrak ez dute hasten txoriek beren afaria bukatu arte.

.....

10.- Garagardoaren festa egiten den lurraldean eguberrietako osaketa abenduaren 6an hasten dituzte. Pastel eta gozoki ugari prestatzen dituzte: Gabonetako zuhaitza, baumgeba izeneko opilaz apaintzen dute. Frutaz egindako panpina ere oso ezaguna da.

.....

Elixabete Garmendia

EMAKUNDE 29, 1997 abendua, 16-19 orr.

Gunetzat familia duen festarik baldin badago, horiek gabonak dira, eta bereziki Gabon gaua.

Hainbestearino, **erruki izatendie-**gula egun horretan familia girorik ez dutenei. Belengo portalea aitzakia, eszena berdintsua errepikatzen da urteetan, mendeetan zehar: aita-amak, seme-alabak, aiton-amonak, bilobak... denak mahaiaren inguruan, kanpoko hotzetik **babestukogaituen** argi berotan bilduta. Izango da etxea pobreagoa edo aberatsagoa, baserri girokoa edo hiritarra, berdin dio, gau horretan, ezinbestekoa da sutondo erreal edo imajinatura hurbiltzea. Eta giro horretan, jakina, etxe-koandreak, emakumeak, **gatibu** aurkitzen du sarri askotan bere burua.

Gau horretan etxeak inoiz baino atseginago egon behar du. Eta afariak, jan kontu guztiek gurean duten garrantzia **areagotuta**, primerakoa behar du izan. Diruari begiratu gabe, edo alde zurretik eta **azti ibilita** milagroak eginez, Gabon gauean urtean beste **inoiz ez bezalako** jakiak azalduko dira mahaira; aterako dira egun haundietako mahai-zapi eta **ontziteria**, eta astinduko dira edari botilarik onenak. Errituala erabatekoa da. Sentimental jarriko gara, falta direnez oroitu eta aspaldiko kontuak berrituz eta luzatuko dugu afalondorena tertulian, kantuan edo jokuan.

Beste festa eta ospakizun gehienetan ere etxe-koandreak hartzen badu bere gain antolaketaren eta dena prest egotearen **ardura**, gabonetakoan, etxea eta familia izanik bihotza, zeresanik ez. Galdezka hasi eta denetarik aurkitu dugu, nolanahi ere. **Zamagutzia** etxe-koandreakengan doan familietatik hasi eta, gizartearen arlo guztietan gertatzen ari diren aldaketen harian, Gabon gauaren prestaketa **afaltiar** guztien artean banatzen dutenenganaino.

ETXEKOANDRE (ZIGORTUAREN) ERREINUA

U.M., irakaskuntzako langilea, Gipuzkoako herri handi batean bizi da, giro urbanoan, Gabon gauean etxe-ko lauak bakarrik biltzen dira afaritara, hau da, bera, emaztea eta seme-alaba gazteak. Menua, tradizionala: arrain-zopa eta karakolak, adibidez, sukaldean nahiko lan ematen dutenak. Emazteak prestatzen ditu, nahiz eta gizonak apur bat laguntzen dion -gisatzen ari den bitartean-, ontziak garbitzen eta. Menua etxe-ko lau lagunen artean erabakitzen da, eta erosketak emazteak egiten ditu, laguntza apur bat jasoz senarrarengandik poltsak etxera karreatzerakoan.

Gabon iluntzean, afalaurretik, alaba eta semea kanpora irteten dira, eta baita U.M. ere, Olentzerorekin kantuan aritzera. Emaztea etxean geratzen da. Gainerakoak bueltan datozenerako, prest izaten du mahai dotorea. Afaria zerbitzatu ere, emazteak zerbitzatzen du. Jasotzeko garaian, orduan, sartzen da U.M. laguntzera.

J.P., 30 urte, Unibertsitateko irakaslea, herri txiki batekoa da eta, ezkongabea izanik, gurasoen etxean, anai-arrebekin, pasa ohi du Gabon gaua. "Nire amak prestatzen du afaria batez ere, ordu pila pasatzen du horretan. Gure aitak eta

guk ere laguntzen diogu, baina hori bai, txikiteo denbora iristen denean, denok joaten gara kalera eta gure ama etxean geratzen da".

"Gu hamairu-hamabost lagun biltzen gara afaritara, senide, guraso, seme-alaba, iloba..." dio A.A.-k, 43 urte, goi mailako funtzionaria, ezkondua eta hiru seme-alabaren ama. "Gure lehen irizpidea hauxe da: denok irten behar dugula afalaurretik kalera ardo batzuk hartzera. Ezin dela inor etxean zigortuta geratu".

Hortxe kokka: inor ez geratzea zigortuta eta guztiek gozatu ahal izatea, ez bakarrik afariaz, baita egun horretan herri eta hirietan bizi ohi den giroaz ere, Olentzero dela, kantuan irtetea edo txikiteoa.

ALDAKETARAKO BIDEAK

A.A.-k bizi izan du iadanik aldaketa. "Lehen, amaginarebaren etxean biltzen ginenean, haren gain joaten zen zama, nahiz eta besteok lagundu. Amaginarebaren etxetik seme-alaben etxeetan biltzera pasa ginenean, orduan aldatu ziren gauzak. Gure jokabidea hauxe da: gabonak baino hilabete inguru lehenago afaritan izango garenok bildu, menua erabaki eta denon artean banatzen ditugu ardurak. Beti ere, inor zigortuta ez geratzearen irizpide horri jarraituz, denok mahaiaren eserita egoteko moduko afaria antolatzen dugu, inor girotik kanpora utzi gabe".

Aitortu, aitortzen du A.A.-k amaginarebari kosta zitzaiola aldaketarako pausoa ematea, eta bere etxean biltzen

zorianak?

segi izan balute, zailagoa izango zela antolamendu berria. Espazioa aldatzeak bideratu du ohitura aldaketa, orain denek, baita amaginarrebak ere, onartu eta disfrutatzen duten aldaketa.

ROLAK ETA ESPAZIOAK

Azaldu ditugun kasuetan ikus liteke **bilakaera** positiboa ohituren aldaketan, kontuan izanez **jite** tradizionaleko jokabideak protagonistak adinean aurrera doazenean gertatzen direla, eta gazteagoen eskutik etorri dela aldaketa edo aldaketarako borondatea behintzat. Non daude erresistentziak? **Errua** etxeakoandarearen baitan dagoen **erosokeriari** botatzea litzateke errazena. Badago horretatik nahikoa, zalantzarik ez, baina horrek ez du dena esplikatzen. L.B. aldaketaren beldur da, bere burua paperik gabe sentituko lukeelako sukaldari eta antolatzaile nagusiarena kenduz gero. A.A.-ren **amaginarrebak** afariaren gunea, espazioa, aldatzearekin bakarrik onartu zuen festa beste modu batera taxutzea, eta horrela, etxe-zokoan galdutako papera irabazi egin du gune sozialean, afalaurreko irteeran. Amak herriko giro horretan ez parte hartzea jotzen du **tamalgarri** J.P.-k.

Garbi dago arazoa ez dela hainbeste talde batentzako afari goxoa prestatzeak daukan lana, eginkizun hori banatzeak dakarren paper-aldaketa baizik. Etxe-zokoko ikuspegia besterik ez duenak **nekez jareingod**io hor jotatzen duen rolari eta horrek ematen dion irudi eta botereari, **galeratzats** sentituko baitu alma mater-a ez izatea, nahiz eta horrek gatibu izatera zigortzen duen. Beste kontu bat da sutondoan galdutakoa gune sozialean irabaz dezakeela esperimendatzatzen badu etxeakoandreak, aldi berean familiaren barruan izan dezakeen irudia berregituratuz. Horri, ziur, ez dio **muzin egingo** inork.

Nagiak astindu, ausardiari heldu eta gabonak bene-benetan zoriontsuagoak izango dira familiako guzti guztientzat.

AURTEN NIRI TOKATZEN ZAIT

Ba bai, azkenean animatu nintzen. Aurtun Gabonetako erosketak eta afaria neure kontu zirela, eta arduratuko nintzela esan nion. Txandaka egingo genuela. Baina **damutu zait**. Ez nuen uste dendetan hainbeste denbora alferrik galtzen zenik. Job santuaren pazientzia behar da. Beste aldetik, zer esatea nahi duzue! Oso gogor egiten zait jendea kalean Olentzerori kantari dabilen bitartean, ni sukaldeko lanak egiten aritzea. Hasiera batean, Mireni esan nion afaria aurrez prestatuko nuela, eta gero elkarrekin joango ginela kalera; etxeratu eta aski izango zela jatekoa berotzea. Baina ke ba! Uste baino denbora gehiago pasa dut arrainzopa egiten, eta karakolak... Erosi nitzakeen dendan eginak, baina... Aurtengoz, horrela beharko du, baina ez da gehiago gertatuko. Zerbait pentatu beharra dago. Beste gizasemeren bati horrelakorik gertatzen bazaio, **izan adore!**, esaten diot. Nik ere horixe behar dut.

Andoni Ugarte

Afaltiar: afaltzera gonbidatua

Amaginarreba: suegra

Ardura: erantzukizuna. Responsabilidad

Areagotu: handiagotu

Azti ibili: kontuz ibili

Babestu: proteger

Bilakaera: desarrollo

Damutu zait: me he arrepentido

Erosokeria: espíritu comodón

Erru: hobena. Culpa

Erruki izan: errukitu, gupitu. Compadecer

Galera: pérdida

Gatibu: cautivo/a

Inoiz ez bezala: como nunca

Izan adore! izan bihotz! ¡Ten ánimo!

Jarein: askatu

Jite: itxura

Muzin egin: uko egin. Renunciar

Nagiak astindu: desperezar

Nekez: difícilmente

Ontziteria: vajilla

Tamalgarri: penoso, de pena

Zama: pisua. Carga

INTERES ONLINE

Gabonetan musikaz

Hemen gaude eta poztutzen naiz..." Itoiz taldearen Lau Teilatuzaharrak dioen bezala, hemen ditugu berriro ere gabonak.

Din dan don, Din dan don, Eguberri on!

Gabon-kanta unibertsalen multzoan, abesti guztien artean, zalantzarik gabe, "Adeste Fideles" aipatuko nuke, zabalduenetakoa eta zaharreetakoa baita. Latinez idatzitako gabon-kanta honen kasua gainera berezia da, ez duelako inongo itzulpenik izan, beste kanta askok ez bezala. Eta hala eta guztiz ere, "Adeste Fideles" gabon-kanten "Top" zerrendan, lehen postuan jarri beharrekoa dela iruditzen zait.

"Adeste Fideles" alde batera utzita, bada beste gabon-kanta unibertsalik. Hori bera, gainera, herriko gehienak, itzulita-koak. **Salbuespena:** alemaniarren "O Tannenbaum" kanta herrikoia.

Gainerantzeko musika-motekin gertatu den bezala, merkatuak ez du inongo gupidarik izan gabon-kantekin. Horregatik, asko dira unibertsalenen multzo horretan **erruz** saldu edo bertsio desberdin ugari jasan behar izan dituzten kantak. Arlo honetan irabazleak zalantzarik gabe. "Jingle Bells" "I wish you a Merry Christmas" eta "White Christmas" dira. Zenbat bertsiotan entzun izan dituzue azken hiru hauek?. Nik uste dut klasikotik hasi eta jazz, rock & rola eta disko-musika bertsioan ere entzun izan ditudala. Argi dago azken finean **mendezaldatu** arren, gauza batzuk ez direla batere aldatuko. Hala ere, **jakin badakit**, urtero egin ohi den bezala, herrietako alde zahar, **kantoi** eta plazak, herriak bakarrik eskaini dezakeen musikalidade berezi eta pozgarritz beteko direla. Eskerrak!

2000ko Gabonetan oparitzeko musika:

1.- **Mark Knopfler** gitarra-jole eskoziarraren "Sailing to Philadelphia". Dire Straits taldearen zaleen gose-egarria baretuko duen lana. Oso ongi grabatua, gainera.

2.- **Eric Clapton**-ek eta **B.B. King**-ek batera egindako "Riding to the King". Bi musiko paregabe elkarlanean! Adin ororentzat.

3.- **U2** talde irlandarraren azken diskoa: "All that you can't leave behind". Izenburuak dioen bezalaxe, **sorburu**-ko soinura **itzulinahi** duen lana.

4.- **Pearl Jam** taldeak Donostiako Belodromoan eskainitako emanaldia zuzen-zuzenean: "Live in Donostia"

5.- **Lenny Kravitz**-en "The Best" bilduma. **Ezezaguna** duzenontzat aukera bikaina.

6.- **Ruper Ordorikaren** "Gaur". Bilboko Kafe Antzokian zuzenean grabatutakoa.

7.- **Oskorri** taldearen "H2O". Jakina!

8.- Musika klasikoa eta Jazz-a atsegin dutenentzat, **Wynton Marsallis** tronpeta-jolearen "At the Octoboln Balls". Oso gomendagarria.

Erruz: asko

Ezezagun: arrotza. Desconocido/a

Gainerantzeko: restante

Itzuli: regresar, volver

Jakin badakit: desde luego que lo sé

Kantoi: izkina. Esquina

Mende: siglo

Salbuespen: excepción

Sorburu: origen

GABON KANTAK

OLENTZERO BEGI GORRI FUN-FUN-FUN

Olentzero begi gorri
fun fun fun. (bi aldiz)

Inon ikusi al duk?
esan zaiguk, esan zaiguk.

Ai Olentzero guria
non da Belengo bidea?
Fun fun fun. (2 aldiz)

OLENTZERO BEGI GORRI

Olentzero begi gorri
non harrapatu dek arrain hori
Zurriolako arroketan
Bart arratseko hamaiketan.
Olentzero begi gorri
Non jango dek arrain hori
Parte Zaharreko atean
Sagardotegi batean.

OI, BETLEEM!

Oi, Betleem!
Hala egun zure loriak,
Oi, Betleem!
Ongi baitu diztiratzen
zugandik heldu den argiak
betetzen ditu bazter guztiak.
Oi, Betleem! Oi, Bethleem!

GABO

GABON GAUA

Gabon Gauda, gaurko gauda
Haurtxo bat jaio da
Aintza ta gora zerutarrak
pozik eskaintzen datoz artzaiak
Pakea lurreko danai
Jainko berbera baita.

ATOZTE KRISTAUAK

Atozte kristauak, bihotzak pozturik
Atozte guztiak Belenera,
Jaio den gure Jesus ikustera
Jauna gurtu dezagun, Jauna gurtu dezagun
Jauna gurtu dezagun ahupezturik.

ERREGEAK DATOZ

Erregeak datoz presaz Belena,
Guk bila dezagun, ahal dan lehenena.

1
Ate txokoan oilar bi,
batak bestea dirudi,
etxe hontako etxeakoandreak
Ama Birjina dirudi.
Ama Birjina,
Ama Birjina,
zu zera zeruko erregina.

2
Atean eder epelez
atal burua zilarrez,
nagusi jauna, esan bezaigu
hasiko geran ala ez.
Nagusi jauna,
nagusi jauna,
gabon emanaz gatoz zugana.

3
Eguberrien bezpera,
beti honela ez gera,
hori inolaz galdu ez dedin,
etorri gera eskera.
Galdu ez dedin,
galdu ez dedin,
txanpon eske gatoz zure etxera.

KANTAK

ABENDUKO HILAREN

1
Abenduko hilaren
hogeita lauean
Jesus gure jabea
jaio da gauean.
Gu ipintzeagatik
izate hobean,
bihotzak zuzenduta
zerura bidean.

2
Jaungoikoa estalpe
zokoan jaiotzen,
astoa ta idida
arnasaz berotzen.
Zeru lurren jabea
zaigu lurreratzen,
gu guziongatikan
honela umiltzen.

3
Jaungoikoa mundura
gizon eginikan,
horra nola jaio dan
Mariagandikan.
Batere galdu gabe
garbitasunikan,
beste ama bat ez da
horrelakorikan.

4
Amari Jose eman
zitzaion senartzat,
Jesusek izan zitzaion
biak gurasotzat.
Hemen bizi geranak
hartu behar ontzat,
mesede haundirako
dira guzientzat.

ALA KEN

Ala ken, ala ken
ala pikula tun paire
errespun dela pikula tunpa
artzain txikia mendia zen.

Adiskideok ikusi duzue zelai
horietan artzaina
artzain txiki, artzain haundi
artzain mutur leuna.

GABON KANTA

KALEJIRA BELENEN

Oiloak kanta kantari: kukurru
kurruku
Kalejiran dabilta: kukurru
kurruku
Eguberri gaua ospatzen: kuku-
rru kukurru
Jesus jaio da Belenen: kukurru
kukurru.
Oilarra kanta kantari
Kukurru kukurru
kalejiran dabilta
kukurru kukurru
Eguberri gaua ospatzen
Kukurru kukurru
Jesus jaio da Belenen
Kukurru kukurru
Atzetik txitoak ere
txio-txio-txioka.
aurrekoei ezin segi
txio-txio-txioka,
Egu(b)erria gaua ospatzen
txio-txio-txioka,
Jesus jaio da Belenen
txio-txio-txioka.

ARIN, ARIN, KRISTAUAK!

Arin, arin, kristauak,
arin bai Belena,
Jesus adoratzera
ahal dan lasterrena.

1

Zer gertatzen ote da
Belengo herrian,
gure Jesus jaio da
estalpe batean,
ta haruntz honuntz lasterka
artzaiak mendian,
alkar bilatzen dira
ahalegin guztian.

2

Biolina, txistua,
danbolin soinua,
artzaiak jotzen daude
atsegin ta pozez.
Hotzak eta beharrak
hiltzeko zorian,
estalpe zahartxo baten
leku irikian.

Arin, arin, kristauak...

Gabon kanta hauen aukeratu ILAZKI euskaltegiak egin du.

Elkarritzeta

OLENTZER

Hauxe duzue Olentzerok **estraineko**aldiz komuni-
kabide bati eskaini dion elkarritzeta. Euskadi
Irratiko entzuleek ez ezik, **HABE** aldizkariko irakurleek
ere goza dezaten, hona hemen Olentzeroren hitzak.

KAZETARIA: Bide luzea egingo zenuen ezta, zure ezkutuleku berezi horretatik gureraino?

OLENTZERO:Bai. Ez da bi pausotan etortzen handik hona. Baina, ohituta nago ibiltzen ere. Urte asko daramatzat batera eta bestera, eta **zaildutan**ago.

K.: Asko hitz egiten da zutaz, Olentzero! Kantuetan asko aipatzen da nolakoa zaren: handia zarela, tripa handia, jalea... Guk asko hitz egiten dugu zutaz. Baina, zu zer zara? **Hiztuna?** Hitz gutxikoa? Nolakoa da Olentzero?

O.: Esango nuke alderdi asko ditudala. Denok ditugun bezalaxe. Hiztuna izan ala ez izan... Begiratu behar da noiz, zein **aldartetan**dagoen bat, nekez, humorez, **lagun beharrez**... Guk ere izaten baitugu lagun beharra. Eta bai, batzuetan lagunartean hiztuna naiz. Beste batzuetan, ez.

K.: Adibidez, Olentzero, urte guztia mendian... edo auskalo non... ematen duzun denbora horretan, norekin **aritzen** zara? Izaten al duzu hizketarako aukerarik?

O.:Dudarik gabe. Baditut lagunak, baditut adiskideak... Gu basoan bizi gara, mendian bizi gara. Eta basoan, dakizunez, hor bizi dira baita ere **basajaunak eta basanderek**eta... Zuhaitzak, errekek, txoriak, animaliak... Badugu bai lagunik orain, zorionez!

K.: Horiek guztiak dira Olentzeroren bizilagunak.

O.:Bai bai, eta urte askoan izan dira, eta urte askoan izan bitez!

K.: Olentzero, eta zenbat titulu dituzun begira hasita: batzuentzat garai oparoa dakarzu, besteentzako arlotea zara, arlote hutsa. Zenbaitentzat Jesus haurtxoak bidalitako berriemailea. Zenbat titulu **ikazkin**batentzat!

O.:Bai. Gehiegi beharbada, baina, ni ez naiz ikazkin **soila**.

K.: Zer zara Olentzero?

O.:Ikazkina izan aurretik ehiztaria izan nintzen, gero artzaina, nekazaria ere bai; eta, oro har, naturaren baitan izaten diren langintza horietan jardun izan dut eta jarduten dut gaur egun ere. Beharrak erakusten du zenbat batean, eta orain negu aldi honetan ikazkintzan bereziki. Orain hotzari aurre egin beharra daukagu denok ere, eta zer egokiago horretarako ikazkintza baino? Artzantzan orain neguan ezin dugu **apenas**lanik egin, nekazaritzan ere... Natura lo dago, eta orain, ikazkintzako lanak egiten ditugu..

K.: Ez zara **makala**, Olentzero! Zuk dituzun hainbeste urterekin, eta oraindik ere lan horietan guztietan aritzeko **sasoia** eta trebetasuna duzu. Nondik ateratzen du Olentzerok indar hori guztia?

O.: **Nork bere baitan**eramaten du hori. Eta gero bere inguruan, hainbat iturri badira eta horietatik edanez. Zuk ere ezagutuko dituzu ba iturri horiek! Humorea bat, esate baterako, maitasuna, lagunarte ona... Hainbat!

Nondarra ote?

K.: Gogoan al duzu, Olentzero, non jaio zinen?

O.:Euskal Herrian

K.: Zenbaitek diote Urdiainen **jaio ote zinen**... Inguru horretan...

O.: Urdiainen ere bai, baina ez Urdiainen bakarrik. Ni euskal herritarra naiz, Euskal Herrikoa naiz.

K.: Eta zer izan nahi zenuen txikitan? Zerekin egiten zenuen amets? Gogoan al duzu **txikia zinenek**ogarai hura?

O.:Bai, pixka bat akordatzen naiz gure etxeko goxotasunaz,

wentxi

suaren **ederraz**, aitaren itzalaz, amaren bihotz gozoaz, nire senideen jolas guraz... Gauza askotaz. Baina, ametsetaz ez naiz gogoratzen. Denbora asko pasa da, asko!

K.: Hala ere, Olentzero, gure artean, gehiengoaren artean, azken hogeita hamar urteotan egin zara ospetsu, famosoa. Lehendik ere, izan bazinen baina gutxi batzuk ezagutzen zintuzten. Orain, nork ez du Olentzeroren berri?

O.: Urte ilunak izan ziren haiek. Egia da zuk diozuna. Haurrak gero eta sarriago hasi zirenean idazten, esan deza-gun, nik beste dizdira bat ikusten niola, beste poz bat hartzen nuela horrekin, poz handia, izugarria! Eta ez niregatik e? Euskal Herriarengatik, eta euskararengatik eta haurrengatik eta denongatik.

K.: Hala ere, Olentzero, oraindik ere zenbaitek dio zu gezurretakoa zarela. Euskaldunok asmatutako norbait zarela, ez zarela benetakoa, eta Erregeek bakarrik dutela opariak ekartzeko ahalmena.

O.:Eta itsuari nola esaten zaio hainbat kolore badirela? Nola esplikatuz? Eta ikusi nahi ez duenari? Alegia, izan banaiz. Hementxe nauzu! Hortik aurrera nik zer esan dezaket?

K.: Eta, Gaspar, Meltxor eta Baltaxar? **Elkarren berri ba al duzue?**Haiek urrundik etortzen dira, baina... Inoiz egin al duzu topo zu etxerako bidean eta haiek honantz datoztenean edo...?

O.: Urtero! **Joan den aspaldi honetan**urtero, urtero... Izan ere, elkarren adiskide **minak**gara. Bai, ez zenekien?

K.: Ez.

O.:Bai. Horiek gainera, oso urrutitik etortzen dira. Eta niretzat oso pozgarria da **horien etorrera**. Izan ere, urtero

beren herriko berri ematen didate. Eta haiei esker jakiten ditut hainbat gauza: nola bizi den jendea, batzuetan albiste oso tristeak eta gogorak izaten dira. Badakit esate baterako, Baltaxarren herri aldean, jende beltza bizi den herri aldean-eta, mixeria **gorri**adagoela, gaitza nonahi, pobrezia ikusgarria. Oso berri txarrak dira horiek baina... jakina, giza-gaixoak zer esango dit, bada? Baina, alderdi onak ere badira. Han ere bada bihotz oneko jendea, bada alaitasuna eza-gutzen duen jendea. Badira familiak, gurasoak, haurrak, badira ilusioak, bada lana... ez denontzat zoritxarrez, baina... Eta Gaspar eta Meltxor ere, ba, haiek ere beren herrialdeko berri ematen didate, eta nik Euskal Herriko berri ematen diet. Eta oso ondo moldatzen gara elkarrekin, ez pentsa!

K.: Non egiten duzue bilkura berezi hori? Hori ezin da esan?

O.:Ez. Hori, gainera, kazetariok aspaldi honetan zabiltzaten bezala, nik esango banizu? Laster zinatekete denok gaine-an! Ez, ez ez. Ezta pentsatu ere!

K.: Ameto egingo dizugu, bada. Olentzero, nola esan behar dizugu? Nola hots egin behar dizugu? Olentzero, Olentzaro, Orantzaro, Oronzaro?

O.: Bai, bai. Badituzte gehiago ere. Nola hots egin? Nahi duzuen bezala. Niri benetan dei egiten badidazue, lagunkiro dei egiten badidazue, ni etorri egingo naiz, era batera nahiz beste era batera hots eginda ere. Eta etorriko naiz baldin eta eguzkia, urtero-urtero bezala, berriro sortzen eta indartzen bada. Egunen batean, zoritxarrez, hori gertatzen ez bada, orduan ez naiz etorriko, eta orduan horrek esan nahiko du ilunpea nagusituko dela...

K.: Eta izenak berak, barkatuko didazu, Olentzero, baina, asko hitz egin da horretaz, zure izenaren esanahiaz. Izena bera berezia delako. Zer esan nahi duen esango al zeniguke?

O.: Esan, esan ez dizut esango. Baina, arrasto, aztarna txiki bat bai. Izenaren sekretuaren gakoetako bat, oso inportantea, azkeneko arohorretan dago, alegia, denborarekin lotuta dago. Hortik aurrerakoa zuek ikertu beharko duzue; izan ere, urtero-urtero ni zuengana etortzen naizen bezala, zuek ere nireganako urrats bat edo bi egin beharko dituzue. Hasi hortik.

Olentzero tripontzia

K.: Olentzero baina, egia al da hainbeste jaten duzula? Horren jatuna al zara?

O.: Bai, bai. Sake ona daukagu, egia da, bai.

K.: Sakea, eta handia beharko duzu, Gabon Gauean Euskal Herriko etxe guztietan aurkituko dituzun opari goxo guztiak jan behar badituzu?

O.: Ah, baina ez pentsa denak aldi berean jaten ditudanik!

K.: Beraz, zuk opariak utzi, eta opariak eraman egiten dituzu, ezta?

O.: Badakizu garai batean ere albistea ekartzen zuenari, albidistea ematen zitzaiola? Alegia, albiste ona ekartzen zuenak, saria jasotzen zuen albiste ona ekarri izanagatik. Guk ere zerbait mereziko dugu ba, noski? Ala **baraurik** bizi behar dugu?

K.: Beraz, irakurtzen ari diren guztiei, haur txikiei eta horren txiki ez direnei, esango diegu eskuzabal izateko, eta ez beldurrik izateko.

O.: Eta jaki goxoak jartzeko beldurrik gabe; goxoak!

K.: Orain hemen oso itxura ona eman diguzu: bihotz oneko pertsona esan dugu etorri dela gurera, baina, Olentzero,

batzuk diote, zenbait herritan diote, **igitaia** hartuta etortzen zarela. Zintzoak ez direnei burua moztzen omen diezu.

O.: Bai, bai badakit. Badakit hala diotela eta, zer nahi duzu? Guraso batzuk seme **petralak** dituztenean, behar bezain jator ez dabilzanean haurrak, nolabait... **atzenduedo** beldurtarazi nahi dituzte, eta hori esaten dute. Nik zer egingo diot ba! Hala badiote? Hori beraiek jakingo dute etxean zer dioten! Ume petralak **errenditue** zinik baldin badabiltza? Ez da nire errua.

K.: Eta nondik sartzen zara zu etxeetara, Olentzero? Tximinitik, tximinitik ez dut uste zu kabituko zarenik...?

O.: Ez. Alferrik ari zara. Hori ez dizut esango. Begira, langintza bakoitzak, zeregin bakoitzak baditu bere alderdi barruko batzuk, hartan ari denak bakarrik jakin beharrekoak. Eta, hain zuzen, oraingo galdera hori, alegia, ni etxeetara nondik sartzen ote naizen, hori da gure langintzako sekretuetako bat, isilik gorde beharrekoa. Eta kitto!

Aldarte: umorea

Apenas: la. Apenas. Erlatiboa erabiltzen da euskaraz partikula honekin

Aritu: jardun. Estar haciendo algo, emplearse en...

Atzendu: atzean utzi. Dejarlos en la zaga

Barau: ezer jan gabe. En ayunas

Basajaun eta basandereak: Euskal Herriko pertsonaia mitologiko erraldoiak, basoan bizi direnak

Eder: izenondoa izen balioarekin. Gaur egun, haren edertasuna esango genuke. Baina "haren ederra" ere ondo dago.

Elkarren berri ba al duzue?: elkarren aditzea ba al duzue?

Errenditu: menperatu. Dominar

Estraineke: lehendabiziko. Por vez primera

Gorri: latza. Crudo/a. Negu gorria: crudo invierno

Hiztun: berbatsua. Locuaz

Horien etorrera: horiek etortzea

Igitai: hoz

Ikazkin: Kin atzizkiak lanbide adierazten du. Carbonero. Era berean: okin, harakin...

Jaio ote zinen: agian. Ote partikula zalantza adierazteko erabiltzen da

Joan den aspaldi honetan: azkenaldi honetan

Lagun beharrez: lagun premian. A falta de amigos/as

Makal: ahula, indargea. Débil

Min: handia. Lagun mina: amigo/a íntimo/a

Nork bere baitan: nork bere barruan. Cada cual dentro de sí

Petral: erretxina, haserrekorra. Impertinente

Sasoi: indarra. Poderío

Soil: hutsa. Solamente

Txikia zineneko: txikitako. De cuando eras niño

Zaildu: Gogortu. Curtir(se)

Egunkariak 10 urte

Zorionak
Euskal Herria!

Euskaldunon Egunkariak 1990. urtean 0 alea kaleratu zuenean, erdiko Eargazkietako batean haxe irakur zitekeen: "Egunkaria, esateko asko daukazu". Leloak ez du gaurkotasunik galdu, eta **10 urteren buruan** ospakizunen garaia iritsi da. Aurtengo Durangoko Liburu eta Disko Azokak egun bat, 7a, eskainiko dio Egunkariari. Ez da Egunkariari esker ona adierazteko era txarra!

Izan ere, 0 zenbakia uztailean plazaratu **ostean**, 1 zenbakiak 1990. urteko abenduaren 6an ikusi zuen argia. Baina euskaldunok beti jakin izan dugu ospakizunak mahai baten inguruan antolatzen, eta abenduaren seian, hain xuxen, bazkaria izango da Durangon urteurrenaz eta egindako ibilbideaz gozatzeko, **erronk**akahaztu gabe. Egun horretan bertan, Euskaldunon Egunkariaren diseinu berria aurkeztuko dute **jendaurrean**. Bestalde, Azokan bertan gune berezi bat izango du Euskaldunon Egunkariak, eta urteurrenarekin zerikusi duten hainbat ekitaldi antolatuko dira.

Office 2000 liburua

Esan beharrik ez da euskal komunikabideak teknologiak ezarritako erronkari erantzuten dabiltzala, eta **horren haritik** Egunkaria.com webgunea itxuraz eta edukiz berrituta izango dute (dugu) urtea amaitu aitzin. Bestetik, azaroaren 5ean hasita Office 2.000 programa-sorta jasotzen ari dira harpidedunak. Harpidedun ez direnek, bonoak edo kupoiak bildu behar izan dituzte liburua lortzeko.

Harpidedunak. Ezein mas mediak **iraungo badu**, jarraitzaile fidelak behar ditu: irakurle, entzule, ikusle, erosle... Horregatik, harpidedunen txokoa **sendotunahi** da, besteak beste, liburuak, zinema-sarrerak, asteburu-pasak... doan eskuratzeko aukera areagotuz. Harpidedunak ere ugaltzea nahi da, **bistan da**. Eta jarraitzaileak txiki-txikitatik goxatu behar baitira, **10. urteurren honen kariaz**, Takolo, Pirrux eta Porrotx pailazoak Euskal Herriko hamar herritan arituko dira 0-99 urte bitarteko haurakalaitzen. Alaitasun hori indartzen ere lagunduko du haurrei zuzendutako Xingola **gehigarri** berri-

10 urteren buruan: 10 urteren bueltan. Al cabo de 10 años

10. urteurren honen kariaz: 10. urteurren hori dela eta

Bistan da: jakina! Por supuesto!

Erronka: apustua. Desafío

Gehigarri: suplemento

Goxatu: limurtu. Acaramelar

Horren haritik: horri jarraituz. Teniendo en cuenta eso

Iraungo badu: irautekotan

Jendaurre: público

Ostean: ondotik

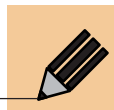
Sendotu: indartu. Fortalecer

Iparraldeko ZAPOZAIN taldearen diskoa aurkeztu nahi dizugu tarte honetan. Talde honek mestizajearen garra eta izpiritua sortu zenetik dauka. Iparraldean ekin zioten 1996ko udan. Eta geroztik, zuzenean aritzen dira tabernetan erritmo eta musika-molde ezberdinak nahastuz.

Ardatz nagusitzat zeltiar eta irlandar doinuak dituzte: Galiziar gaita, txirula, bibolina, txistua eta mandolina ederki nahasten dituzte gitarra elektrikoarekin. Doinu anitzak eta musika-tresna desberdinak lau hizkuntzatan datozkigu: euskara, frantsesa, gaztelera eta ingelesa.

Zapozain taldea. "Jauzi! Jauzi! Zapoak", OIHUKA disketxea, 2000.

Aukeratu dugun abestiak SIDA EZ izenekoa da, ezaguna den MAITIAK GALDE EGIN ZAUTAN kantaren bertsio berri bat, hain zuzen. Ea aldeak bilatzen dizkiozun! Laguntzeko, jatorrizkoaren hitzak eman dizkizugu.

MAITIAK GALDE EGIN ZAUTAN

(Herrikoia)

Maitiak galde egin zautan, polita nintzanez.
Polit, polit nintzela baina, larrua beltz.

Maitiak galde egin zautan, premu nintzanez.
Premu, premu nintzela baina, etxerik ez.

Maitiak galde egin zautan, boltsa banuenez.
Boltsa, boltsa banuela baina, dirurik ez.

Maitiak galde egin zautan, lana banuenez.
Lana, lana banuela baina, gogorik ez.

Gaixoa, hil behar dugu, guk biok gosez.
Gosez, gosez hil behar baina, elkar maitez!

SIDAEZ

(Zapozain)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zapozain

Ohiturak eta errezetak

Gabonetako usadio zenbait

Aurtengo azken alea dugu hau, eta beraz, kulturontzian ere ezin Gabonak aipatzeke laga. Ohiturekin hasi **aitzin**, esan dezagun Juan Garmendia Larrañagaren Neguko Festak liburuari jarraiki, Kristau aroan, 274. urtean, Aureliano erromatarren agintariak abenduaren 25ean jarri zuela Eguzkiaren jaiotza, eta IV. mendean geroztik, Jesusen Jaiotza ospatzen dela.

Arabako Bastidan artzainek abenduaren 24ko arratsaldeko mezan eta 25eko goizekoan dantza egiten dute. 24an arratsaldean gazteak plazan biltzen dira ohiko artzain-jantziz, eskuetan lantzak hartuta. Dantzarietako batek, aitzinean doana, gerriko gorria du, besteek **ez bezala**. **Kaskabiloak** ere ezberdinak ditu. **Segizioan** agure bat doa, Aitonaesaten diotena, eta Familia Santuari eskaintzeko arkume txuria darama. Neska artzain batek, berriz, zopa egosteko **pertza** daroa. Elizako aldare nagusian Ama Birjinak, San Josek eta Haurrak (panpina) Jaiotza osatzen dute. San Jose eta Ama Birjina hezur-haragizkoak dira. Plazan haur batzuek, aingeru-jantzian, Jesusen jaiotza **iragartzean** bertso batzuk abesten dituzte udaletxearen aurrean eta gero elizara joa-

ten dira eskaintza egitera.

Bastidatik Biasterira goaz. Han Eguberri aurreko astetik hasi eta otsailaren 3ra arte, Jaiotza mugikorra izaten da. Marionetak erabiltzen trebeak diren sei lagunek 20ren bat marioneta artikulatu mugitzen dituzte igande **eguerdiro**. Historia Santuko pasarteak antzeztzen dituzte narratzaile baten ahotsa lagun. Txulalaieneko dantza ere antzeztzen dute pertsonaiek.

Gernikan, berriz, Marijesiak ospatzen dira abenduaren 16tik 24ra bitartean. Baita lurretan, Ean, eta Arteagan ere. Abeslari-taldeak goizeko lauretan Andra Mariaren Sorkuntzatik Jainkoaren Jaiotza bitarteko kondaira abesten dute. Gernikan Santa Maria parroko atzeko aldetik hasten da erronda 100 bat lagunekin. Denak belauniko jartzen dira, eta **bakarlaribat** hasten da lehen **leloarekin**, bakar-lari eta taldearen arteko elkarrizketari **abiada** emanaz. Gabon-gauaren bezperan azken errondan Eguberriaren berri emanez, etxez etxeko diru-eskea hasten da, ongizate-

ra bideratuko den eskea.

Urtarrilaren 5ean Errege Txikia izendatzen dute Iruñean. Opilak banatzen dizkiete errege-jantziz dauden haurrei, eta **babaduen** opila **suertatzen** zaiona Errege Txiki izendatzen dute hainbat pertsonaia juglar, musikari, jauntxo, apezpiku-jantzian inguruan dituztela. Jai hau Iruñeko Mutiko-Alaiak elkarteak berpiztu zuen 1920. urtean, baina jaiari buruzko lehen idazkiak XIV. mendekoak dira, ohitura lehenagokoa dela uste bada ere.

Jan-kontuak

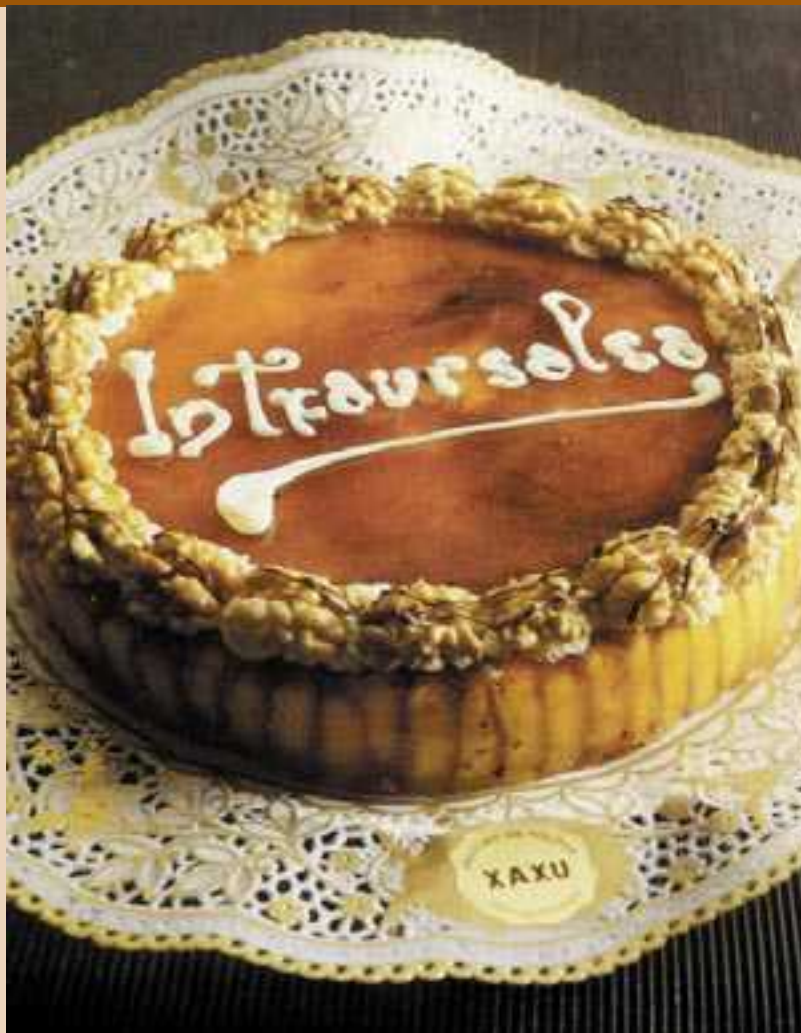
Neguko Festak liburuan azaltzen denez, Ondarrun esaten da Gabon egunean ez direla itsasora irteten: "Arrantzale familiako bati entzuna diot Ondarruko bere arbasoek esan ohi zutela Gabonetan ez zela angula arrantzara joan behar. Esana **aintzakotz** hartu gabe, arrantzale bat bere tresnak hartu eta, Gabon gauean, aipatutako lansaioari ekin omen zion, eta gizon haren **aztarnari** kez omen zen gehiago izan". Eta itsasertzetik alde egin gabe, Hondarribian, Gabon gaueko afarian karakolak izaten omen dituzte. Baita bakailua eta oilaskoa ere. Bixigua ere aipatzen du tolosarrak, baina Tarifako bixigua izango da. Oñatiko Zubillaga auzoan, berriz, bakailua tomatearekin, intxaur-saltsa eta konpota jateko ohitura dute.

Intxaur-saltsa aipatu dugunez, Gorrotxategi tolosar famatuaren errezeta ekarriko dugu hona. Orain dela gutxi arte **liseriketa** astuneko platera omen zen intxaur-saltsa, baina berak proposamen bat egiten du belaunaldi berriek onar dezaten. Lehen aholkua: intxaurrak baserritarrei erostea. Eta intxaurrak ondo txikitzea, batidora batekin, kasu. Sei lagunentzako azalik gabeko 100-150 gr. intxaur behar omen dira. Beste horrenbeste azukre. 1/2 litro esne, eta 1/2 litro **esnegainurto**. Kanela-zotza eta limoi-**azala**.

Nola egin?: (arratsalde-partean egitea aholkatzen du) 1. Esnea kanela eta limoi-azalarekin **egosi**, eta **iragazi**. 2. Esne hau berritri egosi esnegaina eta intxaurrekin. Bost minutura azukrea bota eta minutu bat barru sutatik kendu. Denbora guztian egurrezko goilararekin mugitu. 3. Sutatik ateratakoan sei katilutan banatu intxaur-saltsa. Nahi izatera, intxaur xehetu piskat erantsi eta kanela-hauts pittin bat.

Gabonetako zenbait jakiren berri eman nahi dugu, baina ez dugu erreportaje hau beste baten berri eman gabe bukatu nahi: irantxa edo meloia. Izan ere, Zuberoako haurrek Eguberrietako gau-mezaren ondotik sutondoan jartzen dituzte oinetakoak, eta opariak jartzen dizkiete ondoan, bonboiak eta irantxa.

Eta Gabonetan, gehiegi jaten baita, ez da txarra azken urteotan zabaldu diren bi ohiturei eustea. Urtea ondo bukatzeko, San Silvestreren batean **lasterka** egitea, edo/eta **urtats** egunean norberak bere inguruko mendiren bat igotzea, txanpainarekin bada hobe.

Gehiago jakiteko:

- Eguberriak han eta hemen. HABE Aldizkaria, 209. zenb.
- Euskal Herri Enblematikoa. Jaien Gida. Jaialdien Egutegia, Etor-Ostoa.

Abiada: abiatu. Hasi

Aintzakotzat hartu: benetakotzat hartu. Tomarlo en serio

Aitzin: aurretik

Azal: corteza

Aztarna: arrastoa. Rastro

Baba: haba

Bakarleri: solista

Egosi: hervir

Eguerdiro: eguerdi oro. Cada mediodía

Esnegain urto: nata líquida

Ez bezala: a diferencia de

Iragarri: badatorrela esan. Anunciar

Iragazi: colar

Kaskabiloak: c... cascabeles!

Lasterka: korri egin

Lelo: abestietan errepikatzen den zatia. Estribillo

Liseriketa: dijestioa

Pertza: baldea

Segizio: comitiva

Suertatu: egokitu. Tocar, corresponder

Urtats: urtarilaren bata

Abenduaren 3a Euzkaleren Eguna

Hizkuntza bat geurea bezain zaharra izatera heltzeko, makina bat belaunaldik hizkuntza horretan lan, jolas, pentsatu, maitatu eta eztabaidatu ere egin behar dute.

Izaera horixe eman nahi diote bigarren urtez egingo den Getxoko Euskararen Egunari. Euskara "ospatzea" ez da egun bateko, aste bateko, hilabeteko edo urtebete kontua, bizitza osokoa baizik.

Horrela, Getxoko Udaleko Euskara Zerbitzuak aukera ezin hobea proposatu du gehien atsegin ditugun gauzak eginez geure hizkuntza gozatzeko.

Ondo pasa euskaraz!

ABEN-DUAK 2, larunbata

- Musika Eskolan, haur eta gurasoentzat TXOT-XONGILOAK, 12:00etan eta 18:00etan. Sarrera: dohainik.

ABEN-DUAK 3, igandea

- Getxo Antzokian, ZINEA Karramarroak filma, marrazki bizidunak, 12:00etan. Sarrera: 250 pta.
- San Nikolas Plazan, haur eta gurasoentzat KALE ANTZERKIA, Galaxi 13:15etan. Sarrera: dohainik.
- Getxo Antzokian, bertsozaleentzat BERTSOLARIAK, Bizkaiko Finalaurrea, 17:30etan. Sarrera: 1.000-800 pta.

ABEN-DUAK 4, astelehena

- Getxo Antzokian Eskoletarako HH 3/4/5- LH 1/2, PAILAZOAK, 9:15etan eta 11:15etan. Sarrera: dohainik.

ABEN-DUAK 5, asteartea

- Getxo Antzokian Eskoletarako HH 3/4/5- LH 1/2, PAILAZOAK, 9:15etan eta 11:15etan. Sarrera: dohainik.

ABEN-DUAK 6, asteazkena

- Getxo Antzokian haur eta gurasoentzat, PAILAZOAK, 12:00etan eta 17:00etan. Sarrera: 400 pta.

Durangoko azoka

101 gau

Bukatzen ari da 2.000 urtea, eta abendu-
an, hutsik egin gabe, Durangoko Disko
eta Liburu Azoka dugu euskaldunok bilgu-
ne. Portzierto, etorkizuna astroiei begiratuta
asmatzen dutenek egiten dituzte hutsak,
behin eta berriz, hutsik egin gabe. Indar
handiko jende askok izan du, eta du ondo-
an igarle-**ustekoren** bat, eta badirudi aspaldiko kontua
dela hori. Hori argi ikus liteke Jesus Maria Olaizola, “Txiliku”
idazlearen 101 gau (Elkarlanean, 2.000) liburuko Erregea
eta astrologoa pasarte irakurrita. Astrologo azkarra,
horratio!

Erregea eta astrologoa

“Frantziako Luis XI.ak badu gizon indartsu eta eraba-
kiorraren ospea liburuetan. 1461. urtetik 1483. urtea
bitartean, Frantziako errege zela, jauntxo feudalen
aurka ibili zen; Aragoiko **erresumakoak** ziren
Roselló eta Sardinia bereganatu zituen eta etsai bihurri
eta gogorra zuen Burgundiako (Borgonia) Karlos
Ausarta menderatu.

Luis erregek bazuen ezkutuko **ahuldade** bat.
Siniskerietan erraz erortzen zen gizona izanik, iragar-
le eta aztiz inguratu zen. Baina, **itxuraz**, iragarle
haiek ez zuten etorkizuna behar bezala -edo berak
nahi bezala- iragartzen beti eta, halako batean, Luisek
heriotza-zigorra ezarri zion inguruan **aholkulari**
gisa erabiltzen zuen astrologoetako bati, beti ez ziren -
edo erregeren gustukoak ez ziren- **iragarpen zenbait**
egin zuelako edo.

Astrologoa ez omen zen batere ikaratu, **ondo baino**
hobeto baitzekien erregea nolakoa zen.

Zurrumurru hauxe zabaldutako iragarleak erre-
geren ingurukoaren artean:

-Izarrek erakutsi didate errege baino hiru egun lehe-
nago hilko naizela.

Iragarleak nahi bezala, heldu zen zurrumurru hau
erregeren belarrietara, eta honek **azkar baino lehen**
agindu zuen aska zezatela berehala astrologoa.

Eta gehiago oraindik, ahaleginak egin zituen astro-
logo hori ondo zain zezaten.

Badaezpada ere!”

Alberdania argitaletxeak ere ez du hutsik egingo
Durangoko Disko eta Liburu Azokan, eta azoka hori amaitu
eta gutxira Kursaalaren Oteiza izar nagusi izango dugunez,
aurten plazaratutako Joxerra Garziaren Egonean Doazen
Geziak liburutik (Alberdania, 2.000) pasarte hau aukeratu
dugu:

Oteiza

“Bere intuizioen duin ez den diskurtsoa garatu izana
leporatzen diote batzuek Oteizari.

Darabilten diskurtso dotorean intuizio-arrastorik ere
ez duen jendea, asko eta asko”.

◀ ASMATU ▶

Aditz bihurria da hauxe. Gaztelaniaz behintzat bi
baliokide baditu, elkarren artean antonimo xamar
direnak. Izan ere, aditz honek alde batetik, inventar
esan nahi du, edo nahi bada, asmakerietan ibili. Eta
bestetik, aldiz, acertar. Eta acertar certeza-ren hitz
eratorria da. Goiko esaldian ere ez dago argi zein
adiera duen. Horregatik jarri dugu galdera-ikurra
aditzaren ostean.

Aholkulari: gomendioak ematen dituen. Consejero

Ahuldade: ahulezia. Debilidad

Azkar baino lehen: azkar demonio!. Echando leches

Erresuma: erreinua. Reino

Horratio: horratx. Por cierto!

Iragarpen zenbait: edo zenbait iragarpen. Biak daude ondo

Itxuraz: antza. Al parecer

Ondo baino hobeto: hagitz ondo. La mar de bien

Usteko: pseudo

Zurrumurru: txutxumutxua. Rumor, chisme

D E N B O R

Zeinuz Zeinu

GEMINI

Gemini zeinuko pertsonak ez dira geldirik egoten, beti ari dira zerbaitetan. Gainera, **trebeak** dira **edozeretan** ari direla ere. Badute, hala ere, akats handi bat: berehala aspertzen dira gauza bera egin behar badute.

VIRGO

Zeinu honen pean jaiotako pertsonen ezaugarrien artean bada bat besteak baino nabarmenagoa: oso perfektzionistak dira, batez ere lanean. Oso **saiatuak** baina baita kritikoak ere, beren burarekin eta besteekin.

LEO

Egoera gehienetan, behintzat, bihotz handikoa dela erakusten du Leok. Hori da bere ezaugarri onenetakoa. Txarrenetakoa, berriz, **gehiegi-keriatarako joera** izaten duela. Edonola ere, besteengandik oso nabarmen **bereizten** duena zera da: bere seme-alabak asko babesten dituela.

AQUARIUS

Zeinu honen pean jaiotakoari ez zaio batere gustatzen bere askatasuna mugatzea, **bere kasa** ibiltzea baitu gustuko. **Berekoia** ere bada, baina dena ez da txarra bere izaeran, idealista eta bihotz onekoa izaten badaki. Gainera, lan asko egiten du **behartsuen** alde.

CANCER

Gabonetan denok ematen dugu denbora gehixeago familia artean. Cancer zeinuko pertsonak, behintzat, **atxikimendu** handia diote familiari eta horrexegatik dituzte gustuko Eguberri-jaiak. Bestalde, ez zaie batere gustatzen bere bizitza pribatuari buruz inork ezer jakitea.

TAURUS

Batzuek **noraezean** ibiltzea gustuko badute ere ez da taurustarren kasua. Segurtasun afektiboaren bila baitabiltza beti. Amodioak ez ezik diruak ere kezkatzen ditu, **estimazio** handia diote-eta. Metodikoak dira, baita herabeak ere.

SAGITARIUS

Sagitariustar bat ezagutu nahi baduzu, **erreparatu** gauza hauei: Abentura-zalea da, harro samarra baina **begikorra**. Edonola ere, badaki bere jarrerak **garaiz** aldatzen eta horrela ez da hain jasangaitza gertatzen.

SCORPIO

Kontuz ibili beharra dago zeinu honen pean jaiotakoekin. Borrokalaria da eta **handi-nahiak**. Gainera, oso **zitalak** izan daitezke kalte egiten badiete. Erne ibili, beraz!

LIBRA

Amodio kontuetan arazoak sortzen zaizkie libratarrei, erraz maitemintzeko joera dutenez, batetik bestera, lorez lore dabilatzalako. Bikotea aukeratzen dutenean, berriz, gustu ona dutela erakusten dute eta beren bizitzaren helbururik garrantzitsuenetako bat oreka bilatzea dela esan daiteke.

CAPRICORN

Gauzak **arrapaladan**, azkar egitea gustuko baduzu, ahaztu capricorn zeinutarrekin, poliki-poliki, presarik gabe joatea baita beren leloa. Gaur egungo famatuen arinkeriak ere ez dituzte batere begi onez ikusten eta horretan ere **neurritz jokatz**en dute komunikabideekin; alor pribatua alde batera uzten saiatzen dira.

PISCIS

Piscis izatearekin batera dator berezia izatea. Horrek ez du esan nahi piscistarrak aparte utzi behar diren horietakoak direnik, konplexuak direla baizik. Horregatik izango da, beharbada, zeinu honetako pertsona askok alkohola edo drogaren menpe erortzeko joera edukitzea.

ARIES

Zeinu guztien artean gogorrenetako bat da ARIES, eta ariestarrak, berriz, odolberoak eta izakera **zakarra** duten pertsonak. Normalean nahi duena egiten ohituta dago ariestarra baina, badu, bestalde, ausardiarik, ez baititu zailtasunak **saihesten**. Are gehiago, gustuko dituela **ematendu**.

Arrapaladan: presaka, itsumustuan. Con prisa

Atxikimendu: atxikidura. Apego

Begikorra: xaloe. Afable

Behartsu: pobrea

Bere kasa: bere gisara. A su bola

Bereizi: ezberdindu, aldentu.

Diferenciarse

Berekoia: egoísta. Euskaraz izenorde

guztiekin erabil daiteke: neurekoia,

hirekoia, berekoia, geurekoia...

Edozeretan: zernahitan. En cualquier cosa o tarea

Eman: iruditu. Dar la sensación

Erreparatu: begiratu, konturatu

Estimazio: estima, tira

Garaiz: a tiempo

Gehiegikeria: neurrigabekeria.

Desmesura

Handinahi: handi izateko gogoia.

Deseos de grandeza

Joera: jitea, lera. Tendencia

Neurritz jokatu: ser comedido/a

Noraezean: galduta. Sin rumbo

Saiatu: langilea. Saiatu: aditza ize-

nondo balioarekin. Esforzado/a

Saihestu: ekidin. Evitar

Trebe: iaioa. Hábil

Zakar: lehorra. Tosco/a

Zital: setatia. Tozudo/a

APASAK

Botila-Orkestra

Aproba egin ezazu: kolpetxo bat eman urez betetako botila bati eta beste bat erdi-betea dagoen beste bati. **Alde** handiko soinuak entzungo dituzu. Bete gero ur-kantitate desberdinez zortzi botila, musika-noten gama osoa **lortzeko**. **Egokitu**soinua benetako musika-tresna batekin, harmonikarekin adibidez.

Soinuak nola sortzen dira?

Airearen bibrazioek sortzen dituzte soinuak. **Ziri** motz bat jotzen baduzu, **soinu zorrotzalortuko** duzu. Ziria luzeago bada, soinua baxuagoa izango da. Danbor edo tamtam baten larru tiratua leku batean jota, soinu bat lortuko duzu eta beste batean jota, beste bat.

Gitarra-**haria**motza baldin bada, soinu zorrotzagoa entzungo da. Zenbat eta luzeagoa, orduan eta baxuago izango da soinua. Horrela, nahi den soinua lortu daiteke. **Giza ahotsak** ere gure ahots-korden eraginak sortzen ditu.

Musika-notak

Gama musikala osatzen dute: do, re, mi, fa, sol, la, si, do notek. Nota batetik hurrengorako tarteari tonua esaten zaio, si eta do-ren artean **izan ezik**, tarte hori tonu-erdikoa baita. Tonu guztiak bost lerro paralelotan laburbiltzen dira.

Ur kantitate desberdinez betetako botilak

Ilustrazioa: "Aventuras y descubrimientos en la naturaleza" liburutik, 57. orrialdean.

Alde: diferencia

Egokitu: adecuar, ajustar

Giza ahots: voz humana

Hari: cuerda

Izan ezik: salbu. A excepción de

Laburbildu: resumir

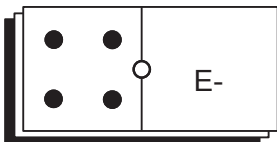
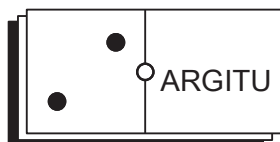
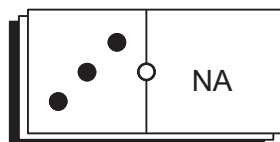
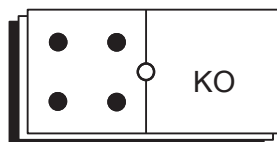
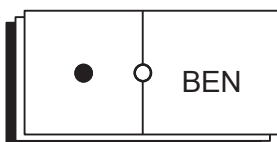
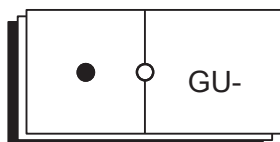
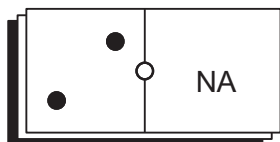
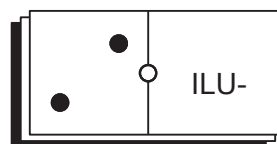
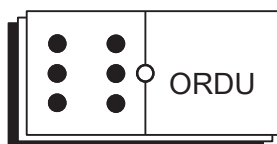
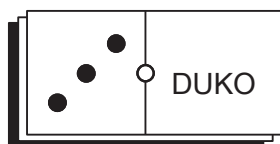
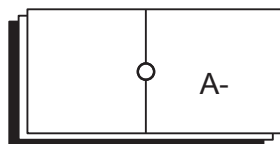
Lortu: lograr

Soinu zorrotz: sonido agudo

Ziri: varilla

Esaera zaharren dominoa

Domino-fitxa hauek bezala elkarri lotuz, euskal esaera zahar bat osatuko duzu. Fitxak ezkerreko aldean bi puntu baditu, bi letrako beste fitxa baten ondoan jarri beharko duzu. Izan ere, letra eta puntuen kopurua da fitxen arteko lokarria. Fitxa zuritik hasi behar duzu esaera zaharra osatzen.

Zuzenketa-orria, 40. orrialdean.

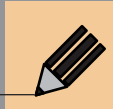
[illegible]

Ezkutuko mezua

Joko honetan letren orde zinu berezi batzuk aurkituko dituzu. Zinu bakoitzari letra bat eta bera dagokio. Ea testua osatzen duzun. Proposatzen dizugun zatia Hartzabalaren ...bide bazterrean hi eta ni kantari...liburutik hartua dago.

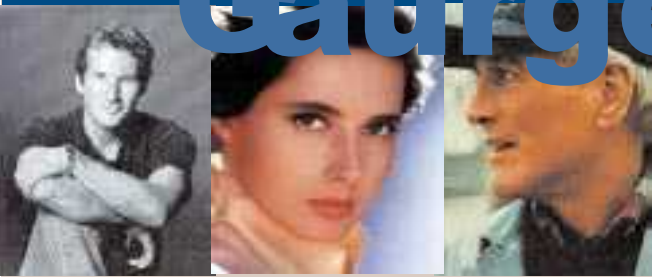
BA●ARRI● BIZI▲ZERA AU♥AR▲ZE● EZ *E●A
EZ BE*I, O▲OI! BE♥▲E IORE●D BIZI▲ZE● ◆A♥I
EZ *A●I▲E
ZE●BA▲ ◆ERIO▲ZE EMAD *IEZAIO●E▲E●
ELOARRI

- =
 =
 =
 =
 =
 =

ZUZENKETA-ORRIAK

Gaurgero

Isabella Rossellini(Gemini)

Madonna (Leo)

Richard Gere(Virgo)

Paul Newman(Aquarius)

INTERESGUNEAK

1.- ITALIA	6.- INGALATERRA
2.- IRLANDA	7.- BULGARIA
3.- HOLANDA	8.- FRANTZIA
4.- GREZIA	9.- FINLANDIA
5.- DINAMARKA	10.- ALEMANIA

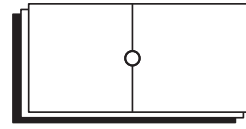
KULTURONTZIA

ZUZENKETA-ORRIAK

DENBORAPASAK

Esaera zaharren dominoa

Abenduko eguna argitu orduko iluna.

=K

=T

=N

=S

=D

=H

Ezkutuko mezua

Bakarrik bizitzera ausartzen ez dena
ez bedi, otoi!
beste inorekin bizitzen hasi
ez dakite
zenbat heriotze eman diezaioketen
elkarri.

Hi tz gezi dunak

				*Izena	J	Ogi-egilea	O	Politikari	L	Supaz-terra	S
				Erakundearen izena		Arzkenaren izena		Manakaren izena		Ebasle	
				H	O	Z	K	A	I	L	U
				H	A	I	N	B	A	T	
				O	N		N		E	P	O
Politika-joera	S		I			L	A	R	R	U	N
Lodixko											
	P	O	T	X	O	L	O	H	A	R	D
Janari bizi-garria (pl.)	Z	I	A	P	E	A	K		L		O
Nor-nori-nork	D	I	T		I	N	E	P	A	I	A
Aiharen edo amaren aita	A	I	T	O	N	A		E	R		
Aluminioa											
	A	L		X		O	L	I	O	A	K
Oraindik ez da											
Jaraitu	I	Z	A	I	N	A		I	Z	P	I
	I	S	U	R	I		O		A	I	R
Kontson.	M		T	I	P	U	L	A		E	T
Kolore bat											
	M	O	R	E		O	N	A	R	T	Z
	A	R	L	O	T	E		E	M	A	N

Ikastlearen koadena

HADE 309

Uztaitetik honako HABE aldizkarietan txertatu dugu EUSKARA HOBETZEN izeneko atal hau ikaslearen koadernoan. Orain, abenduako alearekin batera, EUSKADI IRRATIA eta HABEren artean egindako EUSKARA HOBETZEN irratsaioa oso-osorik, testuak eta guzti, eskuratzeko aukera eskaini dugunez, hemendik aurrera ez dugu atal hau argitaratuko, bilduma osoa izango baituzu eskura.

Dena dela, CD-ROM-aren edukia oinarri hartuta, hona hemen ariketa batzuk. Ariketen zuzenketa egiteko bi bide izango dituzu; bata, CD-ROM-a bera; bestea, 43.or. dagoen zuzenketa-orria.

1. ESAERA-ESAPIDE EZAGUNAK

Ondoren irakurriko dituzun egoeretan aproposa den esapidea asmatzen saia zaitez. Ez badakizu nola esaten den euskaraz, emazu gaztelaniaz. Eta euskaraz nola esaten den jakin nahi baduzu, CD-ROM-ean kontsulta egin edo zuzenketa-orria irakurri.

- ☐ Gezurretan aritzeko ohitura duenari, zer esango zenioke egia esaten saia dadin?
 - a. Gezurrak hanka motza du
 - b. Gezurrak buztana labur
 - c. Lehenago harrapatzen da gezurtia herrena baino
- ☐ Lagun bat etorri zaizu interneten irakurri duen berri xelebre bat kontatuz. Badirudi hemen dauden arazo berberak ematen direla urrutiko lurraldeetan ere. Nola adieraziko zenuke hori esaera baten bidez?
 - a. Han ere egosten dira babak
 - b. Han ere txakurrak hankutsik
 - c. Han ere badira txakur berdeak
- ☐ Oso lanpetuta eta nekatuta dabil zure senar/emaztea, zer esango zenioke alaitzeko eta garai hobeak etorriko direla adierazteko?
 - a. Eguraldi txarrari aurpegi ona
 - b. Nekeetan, irria ezipainetan
 - c. Nekeari irribarre
- ☐ Berandu ibili zenez,----- zituen Joxek hegazkina garaiz hartzeko: bidean istripua, oso eguraldi txarra...
 - a. Gaizki pasa
 - b. Moreak ikusi
 - c. Gorriak ikusi
- ☐ Sukaldean dabil ama, Gabon gaueko afaria prestatzen, etengabe lanean, baina gustura. Zer esaldi datorkizu burura hori adierazteko?
 - a. Gustura hartzen den sarnak ez du azkurarik ematen
 - b. Gustuko tokian, aldaparik ez
 - c. Gustura dabilena, kexarik ez

2. ERDARAKADAK/OKERRAK

Oraingo egoeretan, berriz, euskarazko molde jatorrak erabili beharko dituzu. Irakur itzazu eta erantzun egokia ematen saiatu.

- ☐ Zure lagun Anaren etxera deitu duzu eta bere amak hartu dizu. Zer esango diozu Ana etxean den ala ez jakiteko?

- ☐ Eguraldi igarkizunak asmatu egin du gaurkoan eta haizeak gogor jotzen du. Kalera ateratzeko asmoa duen lagunari zer esan?
Kontuz ibili, -----
- ☐ Lan batzuk agindu dizkizu zure nagusiak gaur arratsalderako, eta horretan ari zarela etorri zaizu zure alaba txikia marrazki bat egiten laguntzeko eskatuz. Zer esango diozu? Lasai, lan hau-----
-----egingo dugu marrazkia
- ☐ Zure seme Beñatek urteak beteko ditu datorren astean. Gonbita egin nahi diezu ikastolako hainbat umeri. Zer esan gurasoei?
Beñaten -----ospatzeko egingo dugun askarira gonbidatuta dago zure semea/alaba.
- ☐ Bazkaltzen ari zaretela, plater bero bat utziko duzu mahai gainean. Zer esan mahaikideei ez erretzeko?

3. EUSKALTZAINDIAREN ARAUAK

Segidan irakurriko duzun testuan ez ditugu Euskaltzaindiak emandako arauak errespetatu eta beraz, hainbat gauza oker idatzi ditugu. Saia zaitez zuzentzen.

Inuxente, inuxente!

Istoria hau oso bitxia da. 1917ko Abenduak hogeitazortzian Henry Louis Mencken idazleak urtehurren baten berri eman zuen New York Evening Mail egunkarian, hirurogeitamabost urte betetzen zituela Ameriketako Estatu Batuetan bainera sartu zenetik. Gizaki bat bertan oso osorik sartzeko moduko bainera 1842an Cincinnati dendarik batek ekarri zuela lehen aldiz AEBetara. Dendari honek lagun batzuek etxera afaltzera ekarri eta horietatik lau bainatu egin ziren.

Albistearen egunkarietara heldu eta ia guztiek egin zioten ongi eto-
Etxe Zurian jarri zuten, eta 1859an Etxe endagileen Elkartearen %55ak zion bainuak sasunari eta %20ak on egiten diola.

4. ZUZENKETA-ORRIA

1. GAZTELANIAZKO ESAERA-ESAPIDE EZAGUN BATZUK EUSKARAZ

- Gezurretan aritzeko ohitura duenari, zer esango zenioke egia esaten saia dadin?
a/b GEZURRAK HANKA MOTZA DU/GEZURRAK BUZTANA LABUR
- Lagun bat etorri zaizu interneten irakurri duen berri xelebre bat kontatuz. Badirudi hemen dauden arazo berberak ematen direla urrutiko lurraldeetan ere. Nola adieraziko zenuke hori esaera baten bidez?
b) HAN ERE TXAKURRAK HANKUTSIK
- Oso lanpetuta eta nekatuta dabil zure senar/emaztea, zer esango zenioke alaitzeko eta garai hobeak etorriko direla adierazteko?
b) NEKEETAN, IRRIA EZPAINETAN
- Berandu ibili zenez,
c) GORRIAK IKUSI zituen Joxek hegazkina garaiz hartzeko: bidean istripua, oso eguraldi txarra...
- Sukaldean dabil ama, Gabon gaueko afaria prestatzen, etengabe lanean, baina gustura. Zer esaldi datorkizu burura hori adierazteko?
b) GUSTUKO TOKIAN, ALDAPARIK EZ

2. ERDERAKADAK/OKERRAK

- Oraingo egoeretan, berriz, euskarazko molde jatorrak erabili beharko dituzu. Irakur itzazu eta erantzun egokia ematen saiatu.
- Zure lagun Anaren etxera deitu duzu eta bere amak hartu dizu. Zer esango diozu Ana etxean den ala ez jakiteko?
Ana hor (al) dago?
Ana etxean (al) dago?
 - Eguraldi igarkizunak asmatu egin du gaurkoan eta hai-zeak gogor jotzen du. Kalera ateratzeko asmoa duen lagunari zer esan?
Kontuz ibili, haizea dabil eta!
 - Lan batzuk agindu dizkizu zure nagusiak gaur arratsalderako, eta horretan ari zarela etorri zaizu zure alaba txikia marrazki bat egiten laguntzeko eskatuz. Zer esango diozu?
Lasai, lan hau bukatzean egingo dugu marrazkia
 - Zure seme Beñatek urteak beteko ditu datorren astean. Gonbita egin nahi diezu ikastolako hainbat umeri. Zer esan gurasoei?
Beñaten urtemuga/urtebetetzea ospatzeko egingo dugun askarira gonbidatuta dago zure semea/alaba.
 - Bazkaltzen ari zaretela, plater bero bat utziko duzu mahai gainean. Zer esan mahaikideei ez erretzeko?

3. EUSKALTZAINDIAREN ARAUAK

Hementxe duzu testua zuzenduta.

Inuxente, inuxente!

Istoria hau oso bitxia da. 1917ko abenduaren hogeita zortzian Henry Louis Mencken idazleak urteurren baten berri eman zuen New York Evening Mail egunkarian, hirurogeita hamabost urte betetzen zituela Ameriketako Estatu Batuetan bainera sartu zenetik. Gizaki bat bertan oso-osorik sartzeko moduko bainera 1842an Cincinnati dendarik batek ekarri zuela lehen aldiz AEBetara. Dendarik honek lagun batzuk etxera afaltzera ekarri eta horietatik lau bainatu egin ziren. Albistea egunkarietara heldu eta ia guztiek egin zioten ongi etorri trasteari. 1851an Etxe Zurian jarri zuten, eta 1859an Etxe Zurian Ipar Amerikako Sendagileen Elkartearen %55ak zioen bainuak ez diola kalterik egiten osasunari eta %20ak on egiten diola.

Kaixo, Saioa naiz eta euskara ikastera etorri naiz euskaltegi honetara.

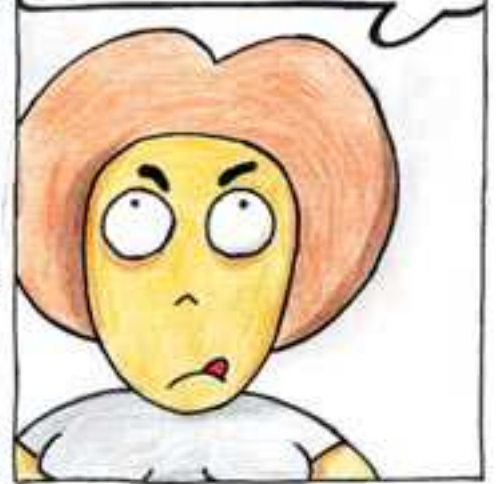
“Lehenengo saioa”

HURRENGO EGUNEAN...

Kaixo, ni Saioa naiz eta euskara ikastera etorri naiz euskaltegi honetara.

Saioa, kontaguzu bada, zergatik matrikulatu zara gure euskaltegian? Kaixo guztiak, Saioa naiz eta...

Euskara jakitzera, ez, jakitzera... jakin?

Lasai Saioa, oso ondo! Euskara ikastera etorri zara eta orain...

JOSETXO SATIRE

SANTA KLAUS edo BIZARZURI

Nikolas deuna Asia Txikian IV. menden bizi izan zen. Gotzai honek haurrak defenditu eta behartsuei opari ugari ematen zizkiela diote garaiko kontakizunek. Santu eskuzabal eta ongile hau 342 urtean hil zen Barin (Italia) abenduaren 6an.

Nikolas deunak utzitako ohituren arrastotik jaio ziren beste zenbait pertsonaia: Alemanian Sankt Nikolaus eta Sanct Herr Nicholaas edo Sinter Klaas Holandan. Gotzaien antzera jantzita zeruan barrena zaldi baten gainean ibiltzen zen opariak banatzen. Batzuetan Black Peter-ekin ageri ohi zen.

Europako gabonetako ohituretan opari-banatzaile ugari dago: Olentzero Euskal Herrian, Erregeak Espainian, Father

Christmas Ingalaterran, Julenisse Eskandinabian, Père Noël Frantzian... Azken hauek Nikolas deunarekin dute lotura. Baina, gure artean hain ezaguna eta ospetsua den Bizarzuri edo Santa Klaus jatorriz estatubatuarra da. Berez, Sinter Klaas hitzatzik datorrena. Izan ere, XIX. mendean etorkin holandarrek opari-emaileen istorioak kontatzen omen zituzten eta Washington Irving idazleak jaso egin zituen. Irudia, ordea, Thomas Nast marrazkigilearen eskutik sortu zen. 1860-1880 urteetan Harper's Weekly aldizkarian argitaratu zituen eta ezusteko arrakasta lortu zuen. Orduz geroztik, Santa Klaus, onpuska-itxura duen gizon lodikote eta muxugorriaren irudia gaurdaino iritsi da eta gabonetako irudirik unibertsalena da.

Hauxe duzu BIZARZURIren jatorriaren azalpena. OLENTZEROREna idatziko al duzu jarraian duzun tarte honetan?

Hasi aurretik, birpasa ezazu Olentzerori egindako elkarrizketa 27. orrialdean eta gogoan hartu Gabonetako kantutegian ageri diren Olentzeroren abestiak. Bertatik jaso dezakezu azalpenezko testu hau egiteko informazioa: itxura, izaera, zaletasunak...

OLENTZERORI

eskutitza

- Aurten Olentzerok euskara ikasten lagunduko dizuten opariak egitea nahiko zenuke. Idatziozu honako lerro haue-
tan eta ondoren bidalguzu guri, guk bideratu dugu-eta.
Ezertan hasi aurretik, hala ere, komeni zaizu opari-zerrenda idaztea:

OPARI-ZERRENDIA:

- Falta zaizkidan hitzak gogoraraziko dizkidan iratxo bat
- Edukiz erraldoia den hiztegi txiki-txiki bat (honela edonora eramango dut)
- Jendaurrean hitz egiteko patxada eta trebetasuna
- Euskaraz gezur biribilak esateko abildadea
- Euskaraz txisteak kontatzeko grazia
- ...

Kaixo Olentzero:

35 euskal liburu eta disko azoka

DURANGO
2000
abenduaren
5tik 10era

ABENDUAK 5

10.30 etatik 3.30etara ikasle eta irakasleen eguna
4retatik 8etara profesionalen eguna (gonbidapena behar da)

ANTOLATZAILEAK:

www.durangokoazoka.com

BABESLEAK:

Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa

Bizkaiko Foru Aldundia
Kultura Saila

Diputación Foral de Bizkaia
Departamento de Cultura

Diputación Foral de Alava
Arabako Foru Aldundia

BBK
Bilbao Bizkaia Kultura

Durangoko
Udala

EROSKI

Ongi etorri HABEnet Chatera!

Solaskide baten bila bazabiltza, hementxe dituzu aukera bat baino gehiago:

- 1.- **“IRAKASLEGELA”**:Irakasleak biltzeko lekua, bertan, norbait izango duzu 15:00etatik 15:30etara.
- 2.- **“LAGUNDUKO?”**:Ariketak egiteko laguntza behar duzu? Bertan, norbait izango duzu 10:30 etatik 11:00etara, 14:30etatik 15:00etara eta 19:30etatik 20:00etara .
- 3.- **“KAFE-TXOKOA”**:Berriketarako lekua. Egun osoan irekia.